

Hannah Thronæs Mackessy

"Også skjer det noe snedig, for plutselig er vi en gruppe"

En kvalitativ studie av hvordan festivalfrivillighet kan bidra til innvandreres integrering i det norske samfunnet

Masteroppgave i Likestilling og Mangfold

Veileder: Turid Fånes Sætermo

Medveileder: Sofia Moratti

Mai 2024

Hannah Thronæs Mackessy

"Også skjer det noe snedig, for plutselig er vi en gruppe"

En kvalitativ studie av hvordan festivalfrivillighet kan bidra til innvandreres integrering i det norske samfunnet

Masteroppgave i Likestilling og Mangfold
Veileder: Turid Fånes Sætermo
Medveileder: Sofia Moratti
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for tverrfaglige kulturstudier

Kunnskap for en bedre verden

Læringsutbytte

En student som har fullført programmet, forventes å ha oppnådd følgende læringsutbytte, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten har:

- Avansert kunnskap om det tverrfaglige kjønnsforskningsfeltets sentrale teorier, debatter og kontroverser
- Spesialisert innsikt i så vel historiske som samtidige endringsprosesser knyttet til likestilling og mangfold i det norske samfunnet, i lys av internasjonale og globale kontekster
- Kunnskap på høyt nivå om hvordan kjønn som sosial og symbolsk kategori kan virke sammen med andre sosiale og symbolske kategorier og fenomener.

Ferdigheter

Kandidaten kan:

- Identifisere og arbeide selvstendig med praktiske og teoretiske problemer knyttet til likestilling og mangfold i konkrete samfunnsmessige sammenhenger
- Vurdere og benytte relevante metoder og teorier for analyse av kjønn og eventuelt andre sosiale kategorier i spesifikke empiriske problemstillinger
- Analysere og forholde seg kritisk til problemstillinger knyttet til forståelser av kjønn, likestilling og mangfold på ulike samfunnsarenaer og derigjennom se og anvende flere tilnæringsmåter

Generell kompetanse

Kandidaten kan:

- Gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utredningsarbeid i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- Anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder i tverrfaglig dialog og samarbeid med andre eksperter
- Formidle resultater av eget faglig arbeid muntlig og skriftlig på en selvstendig måte både til eksperter og allmennhet

Sammendrag

I de senere årene har frivilligheten fått oppmerksomhet som et område som kan bidra til integrering av innvandrere i det norske samfunnet.

Denne studien ser nærmere på hvordan festivalfrivillighet kan bidra til integrering.

Masteroppgaven undersøker hvordan 8 informanters erfaringer som frivillige på musikkfestivalen Pstereo i Trondheim kan gi innsikt i festivalfrivillighet som integreringsarena. Oppgaven har tatt i bruk dybdeintervjuer og gjennomført en tematisk analyse for å vurdere resultatene. De tre analysekapitlene tar for seg temaene: språklæring på festivalen, nettverksbygging på festivalen og fremtidig betydning av deltakelsen. Disse temaene sees i lys av de teoretiske perspektivene: identitetsteori, nettverksteori og Putnams sosiale kapital. Resultatene viser at informantene opplevde deltakelsen som frivillig på Pstereo som et sted hvor de kunne videreutvikle og praktisere språk, bygge sosialt nettverk og få relevant informasjon om lokalsamfunnet. Studien indikerer at festivalfrivillighet kan spille en rolle i å fremme sosial integrering av innvandrere i det norske samfunnet. Funnene kan gi innsikt i hvordan man kan tenke annerledes rundt hvilke arenaer som kan bidra til integrering.

Abstract

This study is based on the recent attention given to volunteering as a field that can contribute to the integration of immigrants into Norwegian society (Haaland & Wallevik, 2016). In this context, I aimed to examine how festival volunteering can contribute to integration. This master's thesis explores how the experiences of 8 informants who volunteered at the Pstereo music festival in Trondheim can provide insight into festival volunteering as an integration arena. This study employs in-depth interviews and conducted a thematic analysis to assess the results. The three analysis chapters address the themes of language learning at the festival, networking at the festival, and the future significance of participation. These themes are viewed through the theoretical perspectives of identity theory, network theory, and Putnam's social capital. The results indicate that the informants viewed volunteering at Pstereo as a space where they could develop and practice language, build social networks, and acquire relevant information about the local community. The study suggests that festival volunteering can play a role in promoting the social integration of immigrants in Norwegian society. The findings may offer insights into rethinking which arenas can contribute to integration.

Forord

Frivilligheten er noe som står mitt hjerte nært etter tiden jeg har hatt som student i Trondheim. Parallelt med min første uke som student valgte jeg å søke et frivillig verv på Studentersamfundet, og lite visste jeg at dette kom til å være det mest definerende valget for mine 5 år som student ved NTNU i Trondheim. Her traff jeg det som i dag er mine nærmeste venner og min kjæreste. Mitt frivillige verv på Samfundet skulle også vise seg å bli inngangen til jobber i festivalbransjen i Trondheim, hvor jeg på nytt fikk se hvilken betydning frivilligheten kan ha i rollen som frivilligansvarlig. Jeg har frivilligheten å takke for de fleste mulighetene jeg har fått i tiden som student, og jeg ville aldri vært foruten. Jeg har sett verdien av å engasjere seg og jobbe for å oppnå et felles mål gjennom frivilligheten.

Jeg ønsker å takke mine veiledere, Turid Fånes Sætermo og Sofia Moratti for god oppfølging og motiverende innspill.

Takk til min kjæreste Torje Nygaard Eikenes for korrekturlesing og et hyggelig samboerskap i en hektisk periode for oss begge.

Jeg vil også takke min fantastiske mamma, Bente Thronæs. Ikke bare for korrekturlesing og motiverende samtaler i forbindelse med oppgaven, men for all din støtte så langt i livet. Jeg ville aldri levert denne oppgaven hvis ikke det var for deg.

Takk til alle informanter for deltakelse i intervju og innsiktene dere har gitt meg.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	iii
Abstract.....	v
Forord.....	vii
Innholdsfortegnelse	ix
1 Innledning	1
1.1 <i>Bakgrunn for prosjektet.....</i>	<i>1</i>
1.2 <i>Aktualisering</i>	<i>2</i>
1.3 <i>Tidligere forskning</i>	<i>3</i>
1.4 <i>Problemstilling og forskningsspørsmål.....</i>	<i>6</i>
1.5 <i>Redegjørelse av integreringsbegrepet</i>	<i>7</i>
1.6 <i>Oppgavens oppbygging</i>	<i>8</i>
2 Teoretiske perspektiver	9
2.1 <i>Identitet.....</i>	<i>9</i>
2.2 <i>Sosial kapital.....</i>	<i>10</i>
2.3 <i>Nettverksteori</i>	<i>11</i>
3 Metode.....	13
3.1 <i>Kriterier og rekruttering.....</i>	<i>13</i>
3.2 <i>Introduksjon av informantene</i>	<i>14</i>
3.3 <i>Intervjuene.....</i>	<i>15</i>
3.4 <i>Etiske aspekter.....</i>	<i>16</i>
3.5 <i>Min rolle som forsker.....</i>	<i>17</i>
3.6 <i>Analysegrepet: Tematisk analyse.....</i>	<i>18</i>
3.7 <i>Pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet</i>	<i>19</i>
4 Språk	21
4.1 <i>"Om du ikke har språket, er det ikke mulig"</i>	<i>22</i>
4.2 <i>"... jeg gjør veldig mye for å bli integrert"</i>	<i>23</i>
4.3 <i>"I hjernen min tenker jeg på helt andre ting".....</i>	<i>24</i>
4.4 <i>Språklæring på festivalen</i>	<i>26</i>
4.5 <i>Å bryte språkbarrieren.....</i>	<i>26</i>
4.6 <i>Mulighet til å forstå dialekt.....</i>	<i>28</i>

5	Nettverksbygging og informasjonsutveksling	31
5.1	<i>Tidligere erfaringer med frivillighet.....</i>	31
5.2	<i>En annerledes arena</i>	33
5.3	<i>"Hvis du ikke snakker med folk, forstår du ikke systemet".....</i>	35
5.4	<i>T-skjortene.....</i>	37
6	Veien videre.....	41
6.1	<i>"Jeg har ikke jobbet før"</i>	41
6.2	<i>Prøve nye jobber</i>	43
6.3	<i>Bli kjent med byen.....</i>	44
6.4	<i>Savnet etter festivalen</i>	45
6.5	<i>Langvarige vennskap.....</i>	46
7	Konklusjon.....	49
7.1	<i>Språk.....</i>	49
7.2	<i>Informasjonsutveksling gjennom bredere nettverk</i>	50
7.3	<i>Veien videre.....</i>	50
7.4	<i>Studiets begrensninger.....</i>	51
7.5	<i>Mitt bidrag og videre forskning</i>	51
8	Referanseliste	53
9	Vedlegg.....	55

1 Innledning

I denne studien utforsker jeg personer med innvandringsbakgrunn sine erfaringer med å være frivillig på Pstereofestivalen i Trondheim. Studien er basert på kvalitative intervjuer med personer som har kommet til Norge av ulike årsaker, og som er på forskjellige stadier av å finne sin plass i det norske samfunnet. De er alle i det som kan omtales som en integreringsprosess, og det er gjennomgående at de aktivt engasjerer seg med mål om å integreres i lokalsamfunnet. En viktig del av integreringen er å finne arenaer for å bygge sosiale nettverk, lære språk og tilegne seg ny informasjon om området man bor i. De siste årene har frivillighetens rolle i denne sammenheng blitt understreket også i integreringspolitikken (Haaland & Wallevik, 2016). Det er derfor viktig å få kunnskap om hvilke måter frivilligheten kan føre til integrering. Denne studien har som formål å bidra til dette feltet. Dette kapitlet redegjør for studiens bakgrunn og aktualitet, og hva slags tidligere forskning den bygger på. Videre presenteres problemstilling og forskningsspørsmål. Til slutt vil jeg fremlegge en avklaring rundt integreringsbegrepet og gjøre rede for oppgavens oppbygging.

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Tema for oppgaven er integrering gjennom frivillighet på festival. Jeg undersøker hvordan deltakelsen som frivillig på festival kan bidra til innvandreres integreringsprosess. Ideen til prosjektet kommer fra min jobb som frivilligansvarlig i Pstereofestivalen i Trondheim, hvor jeg jobber med rekruttering og oppfølging av frivillige. I forbindelse med denne jobben fikk jeg også mulighet til å lede et satsingsprosjekt med mål om å utvide frivilligruppen. Jeg valgte da å ha et spesielt fokus på hvordan festivalen i større grad kunne nå ut til personer med innvandringsbakgrunn. Etter hvert som jeg jobbet med dette ble jeg også bevisst på hvordan festivalfrivilligheten skiller seg fra andre frivillige arenaer som ofte blir brukt i forbindelse med integreringsprosesser, eksempelvis Røde Kors. Jeg så at det ville være nyttig å undersøke hvordan personer med innvandringsbakgrunn opplevde festivalen som integreringsarena. Jeg ville også se nærmere på hvorvidt festival er en arena som i større grad kan taes i bruk som del av integreringsprosesser. For å besvare problemstillingen valgte jeg å gjennomføre dybdeintervjuer med 8 personer med innvandringsbakgrunn som deltok som frivillig på Pstereo 2023. Jeg var interessert i å rekruttere informanter som av forskjellige årsaker har kommet til Norge fra ulike land og verdensdeler. I rekrutteringen var hverken bakgrunn, alder eller kjønn et viktig element, ut fra en tanke om at bredde i gruppen av informanter kunne gi ulike perspektiver knyttet til frivilligheten på festival. Jeg gjorde også de samme vurderingene rundt hvor lenge de ulike informantene hadde bodd i Norge. Det viktigste for å få en forståelse for denne opplevelsen var det faktum at de selv opplevde å være i en integreringsprosess. For å analysere informantenes fortellinger om deltakelsen på festivalen har jeg brukt tematisk analyse.

1.2 Aktualisering

Norsk migrasjonspolitikken legger stor vekt på deltakelse i arbeidslivet som en indikator på integrering. Derfor blir frivillig arbeid også fremhevet som et første skritt mot lønnet arbeid. I Norge er integreringspolitikken et ansvar for Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), og Utlendingsdirektoratet (UDI) opererer også under dette departementet (UDI, 2024).

Dersom man skal se integrering i en samfunnskontekst er det flere grunner til at en god integreringsprosess er viktig. De siste 20 årene har antallet innvandrere som kommer til Norge tredoblet seg (IMDi, 2022). Ifølge beregninger gjort av FN kan 145 millioner mennesker måtte forlate hjemmet sitt i løpet av de neste 50 årene grunnet klimautfordringer og økt havnivå (Aasen, 2021). Det er derfor også grunn til å tenke at økningen i flyktningestrømmer som kommer til Norge vil fortsette. I den forbindelse vil det være viktig for det norske samfunnet å finne nye og bærekraftige måter å sikre en god integreringsprosess. Haaland og Wallevik (2016) viser til at det i det norske samfunnet er et underliggende prinsipp som sier at arbeidslivet skal gi innvandrere inngang til samfunnet. Likevel finnes det forskning som sier at dette ikke alltid er tilfellet, og i flere tilfeller kan lønnet arbeid ha en ekskluderende effekt. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har vist til frivillighet som en naturlig integreringsarena. Dette fordi frivilligheten kan bidra til å dekke behovet for manglende fellesskap, som etterspørres av innvandrere (Haaland & Wallevik, 2016). I Stortingsmeldingen om integrering 2023-2024 nevnes frivillighet 60 ganger, noe som illustrerer fokuset på frivilligheten som en sentral arena for integrering i tiden framover (Meld. st. 17, 2023-2024). Å finne nye og gode løsninger for integrering er viktig for samfunnet. Personer som kommer til Norge som innvandrere er forskjellige, og det å ha arenaer for integrering som kan passe forskjellige typer mennesker kan også sikre et bedre kvalifiseringsløp. Målet over tid er at disse personene skal komme i jobb og føle seg som en inkludert del av samfunnet. Norge trenger også innvandring. Vi ser at det i framtiden vil være et bemanningsproblem i flere yrkesgrupper som det med høy sannsynlighet ikke er mulig å dekke uten en tilstrømning av arbeidstakere fra andre land. En vellykket integreringsprosess kan derfor bidra til å få dekket nødvendige arbeidsoppgaver (Brede et al., 2022). For den enkelte innvandrer kan også frivilligheten bringe med seg flere positive opplevelser og være til nytte for den personlige opplevelsen av integreringsprosessen. Det å finne arenaer for sosialisering og læring kan bidra til å skape en tilhørighetsfølelse i lokalsamfunnet, noe som igjen vil ha en effekt på samfunnet som helhet. Blant innvandrere opplever dobbelt så mange som nordmenn ensomhet, og dette er noe som kan knyttes direkte til mangelen på sosiale kontakter (Fyrand, 2005, s. 72).

Festivaler er et område i det norske samfunnet som stadig trenger flere frivillige. De siste årene har man kunnet lese at mange norske festivaler sliter med å rekruttere nok frivillige som kan hjelpe til med gjennomføring av festivalen (Sletten & Gjetrang, 2022). I Norge finnes det festivaler spredd rundt hele landet. I 2024 fordelte Kulturrådet støtte til 183 ulike festivaler, og totalt arrangeres det omtrent 400 musikkfestivaler årlig i Norge (Kulturdirektoratet, 2024).

1.3 Tidligere forskning

Det finnes mye tidligere forskning som er gjort på området integrering og frivillighet. Det finnes også forskning på festivaler og deres sosiale verdi. I denne oppgaven har jeg lagt spesielt vekt på et utvalg av tidligere forskning som kan bidra til å belyse problemstillingen og skape forståelse for informantenes utsagn.

Haaland og Wallevik (2016) beskriver hvordan det de senere årene har kommet stadig mer forskning på innvandreres deltakelse i frivillig arbeid. Deres artikkel er relevant for min forskning, da den belyser bakgrunnen for bruken av frivillighet i integreringsprosesser. De ser også nærmere på hva frivilligheten kan bidra med i integreringen, og introduserer blant annet begrepet *portvokter* som vil være relevant for de senere analysekapitlene. Haaland og Wallevik forklarer at utviklingen av å se integrering i sammenheng med frivillighet tar utgangspunkt i en forståelse av at sivilsamfunnet er en god arena for sosial integrasjon. Innvandreres engasjement i frivillige organisasjoner kan dermed anses som en form for sosialisering inn i demokratiske verdier (Haaland & Wallevik, 2016, s. 188). Det vises til hvordan den økende flyktningstrømmen til Norge de siste årene har gjort integreringsdiskusjonen mer synlig i den offentlige debatten. Samtidig med den økende flyktningstrømmen har den voksende økonomiske krisen i Europa bidratt til at den politiske diskusjonen rundt integreringsarbeid har blitt aktualisert. I kjølvannet av dette har dermed frivillige organisasjoner i større grad blitt nevnt som en mulig integreringsaktør. I Norge har frivilligheten og frivillige organisasjoner hatt en lang og sterk tradisjon i samfunnet, tross noe tilbakefall de siste årene. Frivillige organisasjoner har en nærhet til folks behov og mulighet til å møte disse på en effektiv måte. Derfor har IMDi vist til frivilligheten som en naturlig integreringsarena. Frivilligheten kan være et møtepunkt for innvandrere som blant annet etterspør arenaer for fellesskap (Haaland & Wallevik, 2016, s. 184). I tillegg til dette består flere lag og organisasjoner av personer som kan omtales som *portvoktere*, som vil si personer med mange kontakter og tilgang til nettverk. *Portvokterne* kan fungere som et bindeledd mellom innvandrerne og samfunnet de skal integreres i. De kan være etnisk norske, men de kan også ha en minoritetsbakgrunn og ha vært del av det norske samfunnet over lengre tid (Haaland & Wallevik, 2016, s. 185). Den politiske holdningen til integrering i det norske samfunnet er knyttet tett opp mot deltakelse i arbeidslivet. Å inkludere innvandrere i allerede etablerte institusjoner kan sies å være en av hovedprinsippene i den norske integreringsmodellen. Dermed kan vi også se at det med tiden har blitt rettet mer og mer fokus på at også frivillige organisasjoner skal være del av integreringsløpet (Haaland & Wallevik, 2016, s. 186).

Jeg skal i denne oppgaven kombinere feltene integrering og festival for å se nærmere hvordan festivalen som sosial arena kan brukes i integreringsprosesser. Det eksisterer lite forskning som kombinerer disse to temaene.

Tjoras (2018a) forskning på fellesskap og festival er relevant i min analyse. Han skriver i boken "Hva er fellesskap" om ulike typer fellesskap og redegjør for ulike mekanismer som bidrar til fellesskapsfølelse. Han bruker også dette begrepet for å forstå hvilken effekt deltakelsen på festival kan ha på individet. I forbindelse med situasjoner som kan beskrives som sosiale avvik fra hverdagen, viser han til hvordan dette kan ha en sammenheng med innvandreres opplevelse av sin mulighet til å bli kjent med lokalbefolkningen. Han setter ikke festival og integrering i direkte sammenheng, men

flere av elementene han bringer fram kan likevel brukes til å skape en forståelse av effekten frivillighet på festival kan ha på innvandreres opplevelse av å være del av et sosialt fellesskap.

Tjora bruker sosiologen Charles Cooleys begrep *primærgrupper* for å beskrive omgangskretsen som individet har mest kontakt med. Dette er personer man har tett på seg, og som dermed utgjør den mest komplette følelsen av stabil og permanent sosial tilhørighet. Det er i menneskets natur å ha et behov for å eksistere i en gruppe, og dette er en generell tilstand i det sosiale sinnet. Primærgruppa vil derfor skape *sosial varme* og bestå av nære relasjoner som familie og nære venner, i motsetning til sekundærgruppa som består av eksempelvis fjerne kolleger og organisasjoner (Tjora, 2018a, s. 30-31). Når Tjora knytter begrepet *fellesskap* opp mot integrasjon viser han også til *anerkjennelse*, og utdyper dette ved å vise til Axel Honneths beskrivelse av begrepet. *Anerkjennelse* viser til at enkeltpersoner er trygge på sin sosiale verdi og blir anerkjent av medlemmer av fellesskapet som et individ med bestemte egenskaper. Når man knytter dette til integrasjon legges det spesielt vekt på en gjensidig anerkjennelse av individets plassering i kultur og livsstil (Tjora, 2018a, s. 45).

Tjora beskriver hvordan innvandrere kan oppleve det som lettere å komme i kontakt med nordmenn ved å delta på hendelser hvor nordmenn legger bort dagligdagse normer og regler for å delta i *kollektiv jubel*, eksempelvis 17. mai. Slike hendelser kan beskrives som et interaksjonsritual (Tjora, 2018a, s. 45). Han viser til Randall Collins bruk av begrepet *emosjonell energi* og forklarer dette med at individets opplevelser og følelser knyttet til *interaksjonsritualer* er noe som skapes av ritualene og det disse bærer med seg, som igjen reflekteres i individet. Med andre ord er det situasjonen som vekker følelser i individet, ikke individet som skaper følelser i situasjonen (Tjora, 2018a, s. 62). Festivaler er et annet eksempel på interaksjonsritualer. På festivaler finnes det flere normer og regler for å være tilstede som er anerkjent på tvers av festivalgåerne. Dette er en måte å interagere med andre på som skiller seg fra hverdagslige normer og regler. Her viser Tjora til at festivalgåere har med seg en *festivalkompetanse* som er knyttet til erfaringer fra tidligere festivalopplevelser (Tjora, 2018a, s.69). Festivalen beskrives som et samfunnsmessig mikrokosmos hvor man kan observere hvordan ulike interaksjoner bidrar til å forme samfunn eller hvordan struktur skapes gjennom handlinger. Deltakere på festival snakker om at de opplever å være del av et fellesskap som åpner for at alle kan snakke med alle. På festival er man en del av et situasjonsfellesskap med større åpenhet og sosial synkronitet. Dette skaper rammer for legitim sosial interaksjon som skiller seg fra det man finner i samfunnet utenom (Tjora, 2018a, s.70).

Henriksen, Levang, Skaar og Tjora (2017) skriver i boken "Vår sosiale virkelighet" om hvordan festivaler kan bidra til fellesskapsfølelse. Her forklares festival som et sammensatt arrangement som gir kulturell mening for lokalsamfunnet. De beskriver hvordan det norske samfunnet har gått gjennom en *festivalisering*, som forklarer at festivaler som kulturelt fenomen har blitt etablert i flere deler av landet (Henriksen et al., 2017, s. 41).

Forskning som ikke er direkte tilknyttet festival og frivillighet har også vært et viktig grunnlag for analysen av det empiriske materialet. Golden og Opsahl (2023) har gjennom sin forskning på polske migranter i Norge sett på hvordan stereotypier påvirker deres muligheter for sosial integrering og karriere. Denne studien er relevant for min forskning, da refleksjoner tilknyttet karrieremuligheter og språklæring er gjentakende i

mitt empiriske materiale. Karrieremuligheter er et viktig element i integreringsprosessen, og noe mine informanter reflekterte rundt i forbindelse med erfaringer med å være med som frivillig på festivalen. Artikkelen belyser også refleksjoner som omhandler deltakelse i sosiale aktiviteter som viktig for å kunne integreres i samfunnet, noe som kan knyttes til frivillighet på festival. Informantene som Golden og Opsahl intervjuet har høy utdanning, og det kommer fram at det å sees som en stereotypisk polsk innvandrer kan oppleves som nedverdiggende, da dette kan innebære å settes i bås med personer med lavere utdanning enn de selv (Golden & Opsahl, 2023, s. 83). Gjennom sin forskning på polske migranter ser de også spesifikt på hvordan språkkunnskap er med på å forme innvandrernes opplevelse av integrering, og deres syn på hvilken betydning språket har for integreringen. Informantene deres påpeker at det beste rådet de kan gi nye innvandrere er å lære seg språket. De sier at det å lære seg språket har en tydelig sammenheng med sosial inkludering. Det kommer fram at det å lære seg språket har en direkte sammenheng med å delta i sosiale aktiviteter, og at disse to elementene ofte henger tett sammen (Golden & Opsahl, 2023, s.86).

Golden og Opsahls informanter anbefaler innvandrere å inkludere seg i sosiale situasjoner i nærmiljøet. De påpeker at Norge er et land hvor man ikke kommer i kontakt med nye personer ved å sette seg ved tilfeldige personer på for eksempel en bar, men at nye relasjoner bygges gjennom å delta på aktiviteter som arrangeres i nærmiljøet. Det å lære språk er noe som skjer i en sosial situasjon hvor man gjør det samme. Det fremkommer også at å lære språket er noe som kan være utfordrende, og som krever hardt arbeid over tid (Golden & Opsahl, 2023, s. 86). Informantene forteller at det å følge med på lengre samtaler på norsk kan være svært krevende, spesielt dersom det er snakk om tema man selv ikke føler seg spesielt trygg på, og det tas i bruk slangord som man selv ikke er kjent med (Golden & Opsahl, 2023, s. 87).

Språkets betydning vises til som en sentral del av integreringen, og er noe jeg ser nærmere på i første analysekapittel. Fossland & Aure (2011) viser gjennom sin forskning at det er vanskelig for innvandrere med høyere utdanning å finne relevant arbeid i Norge. De fant at innvandrere med høyere utdanning kunne oppleve at språkopplæringen i introduksjonskurs ikke strakk til eller hadde det nivået de så som nødvendig for å kunne bruke i arbeidslivet, og da spesielt også med hensyn til deres utdanningsbakgrunn. Flere opplever at språkferdighetene som blir lært bort på de grunnleggende kursene, ikke når det nivået de selv trenger å ha for å kunne jobbe med noe som kan sees som relevant for deres høyere utdanning fra hjemlandet. Det vises til at mange høyt utdannede innvandrere ikke får relevant jobb, fordi de ikke har språkferdighetene og kompetansen som sees som nødvendig i arbeidsmarkedet (Fossland & Aure, 2011).

Språklæring står sentralt i integreringen for alle innvandrere. I min empiri er språklæringen en viktig del av deltakelsen på festivalen, både for de med bakgrunn fra høyere utdanning og personer som aldri har studert eller jobbet tidligere. McLeod (1976) gjør funn som viser til språklæringens sammenheng med deltakelse i sosiale situasjoner og nærmiljøet. McLeod mener at kulturforståelse er noe som ikke bare kan læres i gitte situasjoner og skoletimer, men noe som må foregå samtidig som man lærer språk (McLeod, 1976, s.216). Språk og kultur er noe som henger tett sammen, og det vil derfor heller ikke være realistisk å se for seg å skulle lære et språk uten å også gjøre seg kjent med majoritetskulturen. Dersom man ser for seg en situasjon hvor man lærer språk uten å samtidig lære om kultur, vil heller ikke dette være gunstig for migranten, da kjennskap til kultur er en like viktig del av å delta i et samfunn som kjennskap til språket

i seg selv. Læren om majoritetskulturen kan også bidra til at man som innvandrere blir mer bevisst på hvordan man også kan formidle sin egen kultur til de man blir kjent med, og derfor også åpne for at nye bekjenskaper kan lære å kjenne kulturen man kommer fra selv (McLeod, 1976, s. 217).

Det er flere aspekter som er viktig å ha med seg når det kommer til integrering. Fyrand (2005) skriver om sammenhengen mellom nettverk og helse, og viser til at mangelen på sosialt nettverk blant innvandrere kan ha direkte tilknytning til helseplager. Mangelen på sosialt nettverk er noe som vises i mine informanters refleksjoner. Det å finne muligheter for å skaffe et bredere sosialt nettverk er noe som framkommer som et av de mest sentrale elementene i deres refleksjoner rundt egen integreringsprosess. Det er flere forskere som har vist til sosial isolasjon og mangel på sosiale nettverk og arenaer som en forklaring på helseplager (Fyrand, 2005, s. 82). Fyrand påpeker også at dobbelt så mange innvandrere som nordmenn opplever ensomhet, og knytter dette opp mot manglene på jobb og norske kontakter (Fyrand, 2005, s. 72). Fyrand beskriver hvordan Røde Kors jobber med ordninger som skal hjelpe til med integreringen av innvandrere. Dette gjøres blant annet gjennom en løsning som knytter innvandrere opp mot frivillige, slik at disse frivillige kan hjelpe dem med å bli kjent med den norske kulturen og formidle informasjon som kan være nyttig. Disse personene fungerer derfor som *gatekeepere*, også kalt *portvoktere*, til relevante sosiale arenaer (Fyrand, 2005, s. 247). Beskrivelsene viser hvordan norske vennekontakter fungerte som *portvoktere* for vietnamesiske flyktninger ved å bistå med hjelp til språk, kultur, aktivitetsarenaer og liknende (Fyrand, 2005, s. 252).

1.4 Problemstilling og forskningsspørsmål

Som vist i tidligere forskning er det relevant å utforske flere områder og arenaer som kan bidra i integreringsprosesser, blant annet frivilligheten. Min studie bidrar til dette feltet ved at jeg undersøker hvordan festivalfrivillighet kan bidra inn mot integreringsfeltet. Problemstillingen for oppgaven blir derfor:

Hvordan kan festivalfrivillighet bidra til innvandreres integrering i det norske samfunnet?

Problemstillingen er åpen, og man kan bruke ulike tilnærminger til å besvare den. Problemstillingen tar utgangspunkt i en antakelse om at festivalfrivilligheten kan bidra til integrering, og stiller derfor spørsmål rundt hvordan dette kan foregå. For å konkretisere problemstillingen har jeg formulert tre forskningsspørsmål:

1. Hvordan opplever innvandrere å være frivillige på festival?
2. Opplever innvandrere som deltar som frivillig på festival at det bidrar til språklæring, og i så fall på hvilke måter?
3. Hvordan kan deltakelse som frivillig på festival bidra til innvandreres videre integrering i samfunnet?

De tre spørsmålene danner rammen for analysekapitlene, som tar for seg hvert av de tre spørsmålene. Svarene på spørsmålene trekkes sammen i oppsummeringskapittelet, og danner grunnlaget for å besvare problemstillingen.

1.5 Redegjørelse av integreringsbegrepet

Integrering er et sentralt begrep i oppgaven. Begrepet i seg selv vil for de fleste vekke assosiasjoner, da det kan brukes i flere ulike sammenhenger. Det er på mange måter et politisk begrep knyttet til spesifikke definisjoner som skal føre til konkrete resultater. Begrepet bærer preg av en stadig endret definisjon, og vil for mange også bære preg av personlig politisk oppfatning. Det er derfor viktig å presisere hvilken tolkning av begrepet som ligger til grunn når det brukes i denne oppgaven (Haaland & Wallevik, 2016, s. 185).

Integreringsbegrepet i Norge kan spores tilbake til Makt- og demokratiutredningens rapport om det flerkulturelle Norge på 1970-tallet. I Norge er og har det vært enighet om at integrering er viktig for samfunnet. Likevel har det vært flere uenigheter i hva som ligger i integreringsbegrepet, og dermed har også politikken rundt integrering variert. Arbeidslinja er noe av det som har satt grunnlaget for den norske velferdsmodellen, og dette har også vært med på å forme integreringspolitikken. Gjennom dette har blant annet det å få flyktninger raskest mulig ut i lønnet arbeid vært en målsetning for staten. Både den økonomiske deltakelsen og en stabil og varig tilknytning til arbeidslivet har vært bærende prinsipper (Haaland & Wallevik, 2016, s. 185).

Tjora viser til den norske sosiologen Grete Brochmanns begrep, *samfunnsborgerskap*, for å forstå hva som ligger i integreringsbegrepet. Begrepet beskriver det som ikke handler om formelle statsborgerskap, men det som kan kalles samfunnsrelaterte elementer som inngår i deltakelsen i samfunnet, eksempelvis opplevd tilhørighet. Tjora knytter også begrepene *kulturell tilhørighet* og *politiske ressurser* til Grete Brochmanns *samfunnsborgerskap*, og sier dette står sentralt når man skal forstå hva integrering innebærer. Kulturell tilhørighet ser på hvorvidt man opplever selv å være inkludert i et kulturelt fellesskap. Politiske ressurser ser på evnen og viljen til å delta i politiske beslutninger (Tjora, 2018a, s. 43).

Begrepet integrering kan være vanskelig å finne en felles forståelse for, grunnet de historiske endringene. Politikken rundt integrering har endret seg med tiden og nettopp hvilke handlinger begrepet i seg selv innebærer har dermed ikke noen fasit, og vil variere. Begrepet kan også sees fra forskjellige hold, og med dette vise til ulike betydninger av både hva begrepet er og ikke skal være (Haaland & Wallevik, 2016, s. 186).

I en rapport utarbeidet for IMDi fra 2019 blir det fremlagt fem indikatorer for å måle integrering, og som ser på de ulike aspektene som spiller inn i betydningen av begrepet. Her introduseres de fem dimensjonene med navn: integreringskapasitet, økonomisk integrering, politisk integrering, sosial integrering og opplevd integrering (PROBA Samfunnsanalyse, 2019, s. 1). Denne rapporten redegjør for de ulike synspunktene som kan tas i bruk for å forstå integrering som begrep. Det vises også til en manglende helhetlig definisjon av begrepet, tross dets hyppige bruk både politisk og i det offentlige ordskiftet. Her nevnes blant annet EU, FN og SSB blant de som mangler et avklart integreringsbegrep (PROBA samfunnsanalyse, 2019, s. 9).

Jeg velger å ta i bruk definisjonen utarbeidet av PROBA samfunnsanalyse (2019, s. 33) for IMDi:

“Integrering av innvandrere er en prosess hvor innvandrerbefolkningen innlemmer seg, og blir innlemmet, i majoritetssamfunnet over tid.”

I denne oppgaven bruker jeg begrepet for å se hvordan innvandrere selv opplever sin egen integrering i Norge og hvordan de ser sin posisjon i forhold til majoritetsbefolkningen. Jeg knytter informantenes erfaringer opp mot sosial integrering, ved å se på deres deltakelse i lokalsamfunnet og på festival, og deres tidligere erfaringer med sosial integrering. Oppgaven vil se nærmere på innvandrernes integreringskapasitet med blant annet utdanningsbakgrunn og språklæring som del av informantenes fortellinger om opplevd integrering.

1.6 Oppgavens oppbygging

I dette kapitlet har jeg lagt fram bakgrunn for prosjektet og vist til tidligere forskning, introdusert problemstilling og forskningsspørsmål, samt redegjort for integrering som begrep. I kapittel 2 vil jeg redegjøre for teorien som brukes som rammeverk for det innsamlede empiriske materialet. Jeg kommer til å presentere teorier om identitet, sosial kapital og nettverk. Disse teoretiske begrepene har som formål å gi en dypere forståelse av det empiriske materialet som presenteres i analysekapitlene. I kapittel 3 vil jeg se nærmere på oppgavens metodiske tilnærming og presentere den kvalitative metoden som er benyttet i prosjektet. Kapitlet vil ta for seg tilnærming til innsamling av datamateriale og tematisk analyse, som er brukt for å tolke materialet. I tillegg vil etiske problemstillinger bli belyst, og jeg vil redegjøre for min rolle i prosjektet. Kapittel 4 er oppgavens første analysekapittel. Dette kapitlet ser nærmere på forskningsspørsmål 2: *Opplever innvandrere som deltar som frivillig på festival at det bidrar til språklæring, og i så fall på hvilke måter?* Her vil språklæring stå i fokus. Gjennom analysen vil jeg se nærmere på språkets betydning i seg selv, for så å knytte det opp mot erfaringene gjort på festivalen knyttet til språk. I kapittel 5 vil jeg se på forskningsspørsmål 1: *Hvordan opplever innvandrere å være frivillige på festival?* Her vil jeg se nærmere på det sosiale aspektet ved deltakelsen som frivillig på festivalen. For å skape en bedre forståelse av erfaringene vil jeg også knytte disse opp mot det informantene forteller om tidligere erfaringer. I kapittel 6 ser jeg på forskningsspørsmål 3: *Hvordan kan deltakelse som frivillig på festival bidra til innvandreres videre integrering i samfunnet?* Dette kapitlet har som formål å se hvordan deltakelsen kan være til hjelp videre i integreringsprosessen. I kapittel 7 vil jeg til slutt presentere hovedfunnene for å besvare problemstillingen og komme med avsluttende refleksjoner og betraktninger.

2 Teoretiske perspektiver

2.1 Identitet

Det ble tidlig tydelig for meg at identitetsfølelse er noe som er tett knyttet til tema som angår integrering. I dybdeintervjuene var jeg interessert i å bli bedre kjent med informantenes opplevelser og erfaringene de satt på. Derfor ble også deres refleksjoner rundt hvordan integrering påvirker selvbildet og opplevelsen av egen identitet en sentral del av samtalen. Dette er noe jeg velger å se nærmere på i analysen for å bedre forstå hvilke aspekter ved integrering som er viktig for informantene jeg har intervjuet.

Identitet er et omdiskutert begrep som kan sees i flere ulike sammenhenger og kontekster. Det er derfor viktig å presisere bakgrunnen for min bruk av begrepet, og hvilke teorier jeg setter det i sammenheng med. Identitetsbegrepet har sin bakgrunn fra psykoanalysen, hvor det beskriver individets egenskaper. Dette ble utfordret av sosialpsykolog Erik Erikson, som definerte identitet som "et produkt av interaksjonen mellom selvet og samfunnet" (Korsnes, 2019, s. 118). I sosiologien blir identitetsbegrepet knyttet opp mot sosialiseringen og dialektikken som pågår mellom individet og samfunnet. Det sosiologiske identitetsbegrepet kommer blant annet fra George H. Mead, som brukte begrepene *I*, *me* og *self*, hvor han viste til at individer opplever identitet ut fra den sosiale gruppen de er del av og de sosiale situasjonene de befinner seg i (Korsnes, 2019, s.118).

Berger og Luckmann (2018) er blant de som har hatt innflytelse på forståelsen av identitetsbegrepet innenfor sosiologien. De beskriver identitet som et nøkkelement i den subjektive virkeligheten, og forklarer at identitet, i likhet med all subjektiv virkelighet, står i dialektisk forhold til samfunnet (Berger & Luckmann, 2018, s. 173). Med dette menes at identitet og identitetsfølelse er noe som blir formet av sosiale opplevelser og prosesser. De bruker begrepet *identitetstyper* til å forklare hvordan vi kategoriserer mennesker i kategorier, noe som er nødvendig når vi orienterer oss i hverdagen. I forbindelse med dette påpekes det også hvordan identitetstyper er kontekstuelle, noe som er viktig å være bevisst på i møte med forskjellige personer. Det som anses som normalen i én samfunnskontekst, kan anses som et avvik i en annen (Berger & Luckmann., 2018, s. 174).

Identitetsproblem er et begrep som brukes for å forklare hvordan personer oppfatter sin og andres identitet. Med identitetsproblemer menes hvorvidt mennesker opplever forvirring rundt hvilke rolle de spiller i samfunnet, og dermed også hva som kan sies å være deres identitet. Som eksempel brukes et "enkelt" samfunn, hvor alle medlemmene tilhører bestemte grupper som de ikke vil bevege seg bort fra i løpet av livet. Da vil eksempelvis en bonde alltid være en bonde, og vite hva det innebærer. Dette betyr ikke nødvendigvis at man er fornøyd med egen identitet, men man har ikke et identitetsproblem. Hvordan man tenker rundt sin sosiale posisjon og hvorvidt man er fornøyd med hvor man står i samfunnet er altså ikke relevant når det kommer til begrepet identitetsproblem. Begrepet beskriver de som ikke kjenner tilhørighet til en spesifikk identifiserbar gruppe i et samfunn (Beger et al., 2018, s. 165).

Wang (2021) ser identitetsteori knyttet opp mot immigranternes opplevelser. Han påpeker at endringen immigranter opplever i sin sosiale kontekst kan beskrives som dramatisk,

og at denne endringen kan påvirke deres identitetsfølelse. *Identitetsverifisering* baserer seg på et fire stegs kontrollsystem med formål om å si noe om personers identitetsopplevelse. Denne teorien tar utgangspunkt i ideen om at vi mennesker konstant opplever oss selv i sosiale situasjoner og kontrollerer at våre handlinger og væremåte stemmer overens med vår oppfattelse av hva som er "riktig" og "feil" oppførsel. Ved å bruke kontrollsystemet vil vi kontinuerlig vurdere hvorvidt vi passer inn i de sosiale situasjonene vi befinner oss i, og gjøre endringer i vår atferd dersom vi opplever det som nødvendig (Wang, 2021).

Jeg kommer i denne studien til å ta i bruk de ulike perspektivene på identitet for å skape en forståelse av hvordan identitetsfølelse henger sammen med både integreringsaktiviteter generelt, og spesifikke erfaringer informantene har gjort seg på festivalen.

2.2 Sosial kapital

Begrepet sosial kapital er komplekst, og har forskjellige tolkninger og anvendelser. I forbindelse med masteroppgaven bruker jeg begrepet for å bedre forstå effekten av integreringstiltak og festivaldeltakelse i en bredere samfunnskontekst. Den opprinnelige teoretiske utviklingen av begrepet sosial kapital kommer fra teoretikerne Pierre Bourdieu og James Coleman, som sentrerte sin tilnærming til begrepet rundt individer og mindre grupperinger. Bourdieu argumenterte for at sosial kapital er noe man opparbeider seg gjennom investeringer i form av kulturell kunnskap eller andre ressurser. Bourdieu mente også at ulike former for kapital kan brukes i byttehandel, og at dette er en essensiell del av vedlikeholdet og videreutviklingen av ulike former for kapital (Portes, 2000, s. 2). I motsetning til Bourdieu, brukte Coleman begrepet til å forklare hvordan sterke bånd i lokalsamfunn kunne gi individer både trygghet og muligheter. Et eksempel på Colemans tilnærming kan være at foreldre opplever det som trygt å sende barna ut for å leke, grunnet tilliten til samfunnet rundt. Coleman setter individet i fokus i sin tilnærming til begrepet (Portes, 2000, s. 3).

Begrepet sosial kapitalt kan gjelde både mindre grupper og personer på individnivå, men kan også brukes i mer overordnede sammenhenger for å forstå store samfunn. Man kan dermed skille mellom *individuell* sosial kapital som Bourdieu og Coleman beskriver og *kollektiv* sosial kapital som brukes av Putnam (Portes, 2000, s. 4)

Putnams tilnærming til begrepet baserer seg på hvordan begrepet kan brukes i et bredere samfunnsperspektiv. Han ser på begrepet i sammenheng med samfunnet og nasjoner, og viser hvordan begrepet kan gi innsikt i hvilken betydning sosial kapital kan ha i overordnede samfunnsspørsmål, som eksempelvis kriminalitet og korrupsjon (Portes, 2000, s. 3). Putnam viser til at handlinger som å lese aviser og ha tillit til resultater fra spørreundersøkelser kan brukes som en indikator på sosial kapital i et samfunn (Portes, 2000, s. 5). Grunnen til at disse eksemplene kan være en indikator på sosial kapital i et samfunn, handler om at det i disse handlingene ligger en tillit til institusjonene og befolkningen rundt. Tillit til resultater fra spørreundersøkelser er et tegn på tillit til at de som gjennomfører undersøkelsene samler data og publiserer resultater på redelig vis, og at deltakerne i undersøkelsen er ærlige og redelige. Putnam ser derfor sosial kapital som et element som kan påvirke hvordan et samfunn

organiseres og fungerer på et overordnet nivå, hvor sosial kapital kan bidra til et velfungerende samfunn.

Putnams forståelse av sosial kapital har fått gjennomslag i den norske integreringsdebatten. Dette betyr blant annet at det legges til rette for at innvandrere skal skaffe seg arbeid og knytte nettverk, og dette er noe introduksjonsprogrammet er ment å bidra til. Disse faktorene vil virke positivt på det enkelte individet og dermed også på det helhetlige samfunnet (Haaland & Wallevik, 2016).

Når jeg i denne oppgaven bruker sosial kapital vil jeg vise til Putnams tilnærming, hvor effekten av sosial kapital kan ha utslag i samfunnet som helhet. Som Haaland og Wallevik (2016) påpeker, vil jeg se på individets muligheter til å knytte nettverk og arbeidsmuligheter når jeg benytter begrepet, men med en helhetlig tanke om at dette vil ha en positiv effekt på integreringsprosessen og dermed også samfunnet i sin helhet.

2.3 Nettverksteori

Putnam (2002) påpeker at man kan se sosial kapital som både *svak* og *sterk*, og beskriver at personene man møter oftest i løpet av hverdagen og de man kun nikker til på butikken, vil ha en effekt på sosial kapital. Han viser til Granovetters beskrivelse av *svake bånd* og *sterke bånd* i sin forklaring av nettverkets funksjon i lys av sosial kapital (Putnam, 2002, s.10). Mark S. Granovetter (1973) forklarer hvordan det han beskriver som svake bånd kan være en nyttig sosial ressurs, og demonstrerer hvordan modeller for nettverksteori i stor grad baserer seg på sterke bånd (Granovetter, 1973, s. 1360). Sterke bånd kan forklares som relasjoner man har til nære venner og familie (Granovetter, 1973, s. 1361). Svake bånd kan beskrives som de mer perifere relasjonene man får, som fjerne kolleger og bekjentskaper utenfor den indre sirkelen. Granovetter argumenterer for viktigheten av de *svake båndene*. Han påpeker at relasjoner med svake bånd kan være en ressurs som kan bidra til å innhente ny informasjon, i motsetning til relasjonene med sterke bånd, hvor nyttig informasjon sjeldnere formidles. Han argumenterer videre for at mellommenneskelige nettverk skaper det han beskriver som den mest fruktbare mikro-makro broen. Med dette viser han til at små interaksjoner kan føre til større, mer overordnede mønstre som kan ha en tilbakevirkende effekt på små grupper (Granovetter, 1973, s. 1360).

Granovetter beskriver at man kan måle sosiale forbindelser med å se på hvor sterk den sosiale relasjonen er. Med ordet *sterk* eller *styrke* menes kombinasjonen av hvor mye tid, hvilken emosjonell intensitet, hvilken intimitet og gjensidige tjenester som kjennetegner båndet. Disse fire faktorene er i utgangspunktet uavhengig av hverandre, men korrelerer ofte. Begrepet *sterk relasjon* er positivt ladd. Ved å vise til hva som skaper sterke relasjoner, forklarer Granovetter også hvordan relasjonen mellom to individer kan gi mulighet til å knytte relasjoner til andre personer i hverandres nettverk. Dersom en person har en sterk relasjon til en annen, vil sannsynligheten for at de også kan få positive relasjoner til andre i hverandres nettverk også bli større (Granovetter, 1973, s. 1361). Svake bånd kan derfor sies å være det motsatte av sterke bånd. I oppgaven vil jeg bruke Granovetters nettverksteori for vise til hvilken påvirkning nettverket de frivillige bygger på festival kan ha på deres integrering.

3 Metode

Jeg har valgt å bruke kvalitativ metode, hvor transkriberte dybdeintervjuer utgjør det empiriske grunnlaget for prosjektet. Intervjubasert kvalitativ metode kan gi innsikt i hvordan personer oppfatter verden ved at de selv forteller om sine tanker og erfaringer med egne ord (Brinkmann & Kvale, 2019, s. 18). Mitt ønske med dette forskningsprosjektet er å besvare problemstillingen med utgangspunkt i informantens refleksjoner og erfaringer (Brinkmann & Kvale, 2019, s. 20). For å belyse problemstillingen bruker jeg en kvalitativ metode basert på dybdeintervjuer. Jeg skal i dette kapittelet presentere den metodiske tilnærmingen til oppgaven. Jeg vil først presentere intervju som metode og se nærmere på gruppe- og dybdeintervjuene benyttet i innsamlingsfasen av prosjektet. Deretter vil jeg presentere informantene som har deltatt i prosjektet med relevant informasjon om deres bakgrunn og nåværende situasjon. Jeg vil forklare rekrutteringsprosessen og redegjøre for de etiske aspektene som må tas til betraktning i kvalitativ forskning generelt, men også spesifikt knyttet til denne oppgaven. Min rolle i prosjektet vil også belyses og gjennomgås. Til slutt vil jeg presentere tematisk analyse, som er forskningsmetoden jeg har brukt i analysen av det empiriske materialet.

I forbindelse med arbeidet med masteroppgaven har jeg benyttet meg av ChatGPT som verktøy for innspill. All tekst i oppgaven er skrevet av meg, og ChatGPT har kun hatt en veiledende funksjon. Bruken av kunstig intelligens har vært i henhold til NTNUs retningslinjer for riktig bruk av KI i masteroppgaver.

3.1 Kriterier og rekruttering

I utvelgelsen av informanter til studien hadde jeg noen kriterier. Jeg ønsket å snakke med personer som hadde innvandringsbakgrunn og som deltok som frivillig på Pstereofestivalen. I tillegg måtte det være mulig å kommunisere med informantene enten på norsk eller engelsk, slik at jeg kunne gjennomføre intervjuene uten hjelp fra tolk. Jeg hadde ingen øvre aldersgrense, da dette ikke hadde noen relevans for studien. Den nedre aldersgrensen var 18 år, da dette var aldersgrensen for å være frivillig. Utover dette hadde jeg ikke noe krav til hvor lenge informantene hadde bodd i Norge. Integreringsbegrepet jeg redegjorde for innledningsvis viser til en prosess som går over tid, og derfor ble informantens definisjon av å være i en integreringsprosess sentral for hvorvidt de var relevante for oppgaven.

Informantene ble frivillige på festivalen på ulike måter. Noen fant muligheten selv og andre ble rekruttert på stand hos Trondheim voksenopplæringscenter (TROVO). Jeg jobbet med å rekruttere frivillige i forkant av festivalen, og deltok på stand der det ble formidlet informasjon om frivilligdeltakelsen. Rekruttering til å delta i forskningsprosjektet skjedde underveis i det frivillige arbeidet på festivalen og på en samling i etterkant. Jeg oppsøkte aktuelle kandidater med spørsmål om de kunne tenkt seg å være med i prosjektet. Jeg fikk deretter kontaktinformasjon til de som var interessert, og sendte dem e-post med informasjonsskriv, og spurte på nytt om de ønsket å delta i prosjektet.

Under festivalen var jeg ikke involvert i oppfølgingen av informantene, og jeg var derfor ikke en skikkelse de kjente godt da intervjuene ble gjennomført. Likevel kan det tenkes at noen av svarene de ga var formet av kunnskapen de hadde om min involvering i festivalen. Dette kommer jeg tilbake til i redegjørelsen av min rolle som forsker.

3.2 Introduksjon av informantene

Av hensyn til anonymitet kommer jeg ikke til å oppgi de konkrete gruppene de åtte informantene jobbet frivillig i, men noen arbeidsoppgaver blir nevnt underveis i analysen. I introduksjonen informerer jeg om hvor lenge informantene hadde bodd i Norge på intervjutidspunktet. Alle navnene som brukes er pseudonymer.

Aya og Roy kommer begge fra samme land i Midtøsten og ble intervjuet sammen. Aya er 32 år gammel og bor i Norge sammen med sine tre barn og ingen ytterligere familie. Hun har vært i Norge i omtrent et år, og går til daglig på TROVO. Før hun flyttet til Norge hadde hun ingen jobb eller utdanning i hjemlandet, og brukte tiden på å ta vare på sine barn. Roy er 28 år og kom til Norge for omtrent to år siden. Han har opprinnelig en utdanning innenfor programmering, men går nå på integreringsprogrammet hos TROVO. Hans familie har også kommet til Norge etter at de har vært fraskilt i flere år. De snakker begge norsk, så intervjuet ble gjennomført på norsk.

Ariana og Elena kommer fra Ukraina og ble intervjuet samtidig. Ariana er 23 år gammel og Elena er 22 år. De kom sammen til Norge for omtrent et halvt år siden. De siste fire månedene har de bodd sammen i Trondheim. De har nettopp begynt på introduksjonsprogrammet på TROVO, og de jobber begge ved siden av dette på et hotell og i en bar. De har ikke lært norsk enda, men behersker engelsk godt. Intervjuet foregikk på engelsk.

Eva ble intervjuet alene. Hun er 27 år gammel fra Nederland, og flyttet til Trondheim for halvannet år siden for å jobbe med en doktorgrad. Hun snakker norsk og engelsk, og intervjuet ble holdt på norsk. Hun har vært med som frivillig på festivalen et år tidligere.

Juan ble intervjuet alene. Han er 50 år gammel fra Latin-Amerika, og har bodd i Norge i omtrent fire år. Juan er opprinnelig utdannet innenfor juss. Han går til daglig på TROVO, og har noe praksisjobb i forbindelse med introduksjonskurset der. Han snakker noe norsk og engelsk, så intervjuet foregikk derfor med en kombinasjon av disse språkene. Juan deltok som frivillig sammen med sin venn, og de bidro med ulike oppgaver i oppriggsperioden før festivalen.

Laura og Marek ble intervjuet sammen. Laura er 64 år gammel fra Polen og har bodd i Norge i omtrent 30 år. Hun har ingen familie i Norge, og bruker tiden sin på frivillig arbeid i ulike organisasjoner. Marek er 42 år gammel fra Ukraina. Han har bodd i Norge i omtrent halvannet år. Han bor her med sin kone og går til daglig på TROVO og jobber også litt frivillig ved siden av dette. Laura behersker norsk godt. Marek har lært noe norsk, men behersker engelsk bedre. Intervjuet foregikk derfor på en kombinasjon av disse språkene.

3.3 Intervjuene

Denne oppgaven baserer seg på kvalitative forskningsdata, og det er brukt dybdeintervjuer som innsamlingsmetode. Valget om å bruke intervjuer ble tatt tidlig i prosessen, da jeg ønsket å forske på innvandreres opplevelser med å delta som frivillig på festival. Jeg kom derfor fort fram til at dybdeintervjuer ville være tilnærmingen som kunne gi meg den typen informasjon jeg ønsket å se nærmere på. Formålet med dybdeintervjuet er å få omfattende kunnskaper om informantenes egne opplevelser, og få et innblikk i hvilke perspektiver de har på temaet (Thagaard, 2018, s. 89). Det finnes flere perspektiver på hva intervju som metode kan gi innsikt i. Hvordan man forholder seg til informasjonen man får i et intervju er en viktig del av redegjørelsen for forskning. Intervjuene ble gjennomført på litt ulike steder, avhengig av hva som passet best for informantene. Alle intervjuene ble gjennomført i egne rom med liten mulighet for at andre kunne overheøre samtalen.

Jeg har i forbindelse med intervjuene valgt en delvis strukturert tilnærming. I forkant av intervjuene forberedte jeg en intervjuguide, som var veiledende for samtalen mellom meg og informantene. Her hadde jeg notert flere konkrete spørsmål innenfor hvert tema jeg ønsket å være innom i løpet av intervjuet. I løpet av intervjuene var det viktigste at vi fikk diskutert temaene jeg hadde forberedt, men rekkefølgen og formen på samtalen varierte mellom de ulike intervjuene. For meg var det viktig å ha mulighet til å justere spørsmål underveis i intervjuet, basert på hva som ble sagt og hvilke tema vi hadde vært innom. Muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål var også noe jeg så som verdifullt for å samle inn informasjonen jeg var på utkikk etter, og dersom det ble nevnt noe jeg ikke hadde sett for meg på forhånd at kunne være relevant (Thagaard, 2018, s. 91). Intervjusituasjonen kan beskrives som asymmetrisk på bakgrunn av forholdet mellom forsker og informant. Dette betyr ikke at forskeren har all kontroll over situasjonen, men at forskeren bestemmer hvilke tema som skal snakkes om og hva som vurderes som relevant informasjon underveis i samtalen. Samtalen man har i en intervjusituasjon vil derfor også skille seg fra dagligdagse samtaler. I intervjuet vil informanten åpne seg og fortelle om sine erfaringer og forskeren vil stille spørsmål og registrere svarene (Thagaard, 2018, s. 91).

Intervjuer kan gjennomføres med enkeltpersoner og med grupper. I forbindelse med denne oppgaven har jeg brukt en kombinasjon av dybdeintervjuer med grupper og enkeltpersoner. Personene jeg intervjuet har alle en innvandrerbakgrunn og deres språkkompetanse var som følge av det også varierende. Jeg vurderte at informantene kunne ha nytte av å intervjues sammen. Dette for at de kunne bruke hverandres språkkompetanse til å forstå mine spørsmål, men også for å sikre at de fikk uttrykket seg riktig. Å gjennomføre gruppeintervju kan derfor ha en positiv effekt på intervjusituasjonen som helhet, og er også en effektiv måte å samle data på (Tjora, 2018b, s. 123).

Jeg hadde planlagt å kun gjennomføre gruppeintervjuer, men ved to tilfeller møtte ikke alle informantene opp til avtalt intervju grunnet sykdom. Dette gjorde at det som i utgangspunktet var tenkt å være gruppeintervju, endte som et intervju med en enkeltperson. I begge tilfellene hadde informantene høyere språkkompetanse, og var komfortable med å intervjues alene. Det ble derfor mulig å gjennomføre intervjuene på tomannshånd. Grunnen til at jeg valgte å gjennomføre intervjuene som en kombinasjon

av grupper og enkeltpersoner, var derfor en tilfeldighet. Dette ble likevel noe jeg anser som en styrke i datamaterialet. Med denne kombinasjonen fikk jeg innblikk i diskusjoner mellom informantene, hvor elementer de var enig og uenig i kom tydelig til syne. Samtidig fikk jeg gjennom dybdeintervjuene med enkeltpersoner et innblikk i den enkelte informants personlige erfaringer, og fikk som følge av det tilgang til informasjon som ikke nødvendigvis ville kommet fram dersom de var i en gruppe.

Intervjuene endte opp med å være litt kortere enn jeg først hadde sett for meg i arbeidet med intervjuguiden. Noe av dette kan skyldes språkbarrieren. Intervjuene ble gjennomført på både norsk og engelsk, men ingen av intervjuene ble gjennomført på informantens morsmål. Jeg ser derfor for meg at spørsmålene som kunne føre til lengre svar og flere anekdoter ble stoppet på grunn av mangel på språkkompetanse. Dette kan ha redusert muligheten til å si det informantene muligens ville sagt dersom intervjuene hadde foregått på informantens morsmål.

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av et fenomenologisk vitenskapssyn. Med den fenomenologiske tilnærmingen forsøker vi å forstå fenomener ved å se på perspektivene til informantene, og skape en generell forståelse av et fenomen med grunnlag i deres felles erfaringer (Thagaard, 2018, s. 36). Jeg har i forbindelse med intervjuene vært interessert i å forstå informantens subjektive opplevelse og tolke hvilken dypere mening som kan ligge i deres erfaringer (Thagaard, 2018, s. 36). I den fenomenologiske tilnærmingen kan også forskerens egne erfaringer danne grunnlag for forskningen (Thagaard, 2018, s. 36). I mitt tilfelle hadde jeg en interesse for problemstillingen, og ønsket å bruke forskningsprosessen for å se nærmere på oppfatningene jeg satt med på forhånd.

3.4 Etiske aspekter

Forskningsprosjektet er godkjent av kunnskapssektorens tjenesteleverandør (SIKT), hvor informasjonsskriv/samtykkeskjema (vedlegg 1) og intervjuguide (vedlegg 2) ble sendt inn før rekrutteringsprosessen startet. I forkant av intervjuene fikk informantene tilsendt et informasjonsskriv/samtykkeskjema med informasjon om studien. Dette var også noe vi brukte tid på å gå gjennom sammen før vi begynte intervjuet. Her fikk informantene informasjon om sine rettigheter og kontaktinformasjon til meg og min hovedveileder dersom de skulle ha spørsmål knyttet til prosjektet eller ønsket å trekke samtykke i etterkant av intervjuene. De fikk med seg en signert kopi av informasjonsskrivet som jeg hadde tilgjengelig på både norsk og engelsk. Jeg gjorde opptak av intervjuene ved bruk av en båndopptaker med lokal lagring, og transkriberte direkte fra opptaket før jeg slettet opptakene. Dette for å sikre en tryggest mulig håndtering av data. Jeg har brukt sikre servere for lagring av det transkriberte datamaterialet, som slettes ved prosjektets slutt.

Generelt burde aspekter som angår tillit, konfidensialitet og respekt overfor informantene være en implisitt del av forskningen. Dette er aspekter som burde prege kontakten forskere har med deltakere i sine prosjekter, uavhengig av formelle juridiske krav (Tjora, 2018b, s. 46). I dybdeintervjuet er et grunnleggende prinsipp at informantene ikke skal komme til skade. I samfunnsforskningen generelt er dette noe man vil være lite utsatt for. Det er likevel viktig å reflektere rundt hvilken påvirkning intervjuene kan ha på

informantene. Med skade menes også muligheten til å oppleve noe som ubehagelig, dersom man diskuterer spesielt følsomme temaer (Tjora, 2018b, s. 46). Dette var noe jeg reflekterte over i forkant av mine intervjuer da jeg skulle snakke med informanter som av ulike grunner hadde flyttet til Norge. Blant mine informanter fantes det flyktninger som kom fra krevende livssituasjoner. Mine formuleringer og temaene jeg valgte å se nærmere på i forbindelse med prosjektet, hadde derfor som mål å ikke gå for dypt inn i omstendighetene rundt hvorfor de var i Norge. Likevel var jeg forberedt på at dette var tema som kunne taes opp underveis. Da vi diskuterte integrering, ble det for flere informanter også naturlig å snakke om hvordan de opplever sin sosiale situasjon, og dette kan tenkes å være et område som for mange kan være ubehagelig å snakke om. Som intervjuer er det mitt ansvar å begrense følelsesmessige problemer som følge av intervjuet (Tjora, 2018b, s. 176). Dette var noe jeg var bevisst på underveis i intervjuprosessen, og jeg prøvde å se om det oppstod situasjoner som vekket ubehagelige følelser underveis. Jeg observerte ikke slike situasjoner, men det kan likevel tenkes at informantene i etterkant av intervjuet satt igjen med tanker og følelser som oppleves som ubehagelige. Jeg tydeliggjorde for mine informanter både i forkant og etterkant av intervjuet at de kunne trekke seg fra prosjektet når som helst som et tiltak for å sikre at situasjonen opplevdes så trygg som mulig (Tjora, 2018b, s. 176).

Tolkning og analyse av data kan sees på som to sider av samme prosess, da det å beskrive og kategorisere hendelser vil gå hånd i hånd med å tillegge hendelsene mening. Fortolkningen av kvalitativ tekst kan knyttes til forskerens teoretiske utgangspunkt, men samtidig vil mønstrene i dataen gi grunnlag for forskerens forståelse i løpet av forskningsprosessen. Den vitenskapsteoretiske forankringen forskeren går inn i prosessen med vil ha betydning for hvilken informasjon man søker, men også for forståelsen vi utvikler i forskningsprosessen (Thagaard, 2018, s. 35).

Anonymisering er en svært viktig del av kvalitativ forskning (Tjora, 2018b, s. 177). På Pstereo deltar omtrent 500 frivillige. Dette gjør at informantene mine utgjør en liten del av den totale mengden frivillige. Likevel er det enkelte ting ved informantene som gjør at de kan være mer identifiserbare. Det faktum at de har en innvandrerbakgrunn vil begrense utvalget personer de kan være snakk om. Derfor har jeg valgt å ikke spesifikt nevne alle arbeidsoppgavene til informantene. Jeg har også på noen av informantene valgt å bruke verdensdelen de opprinnelig kommer fra og ikke det spesifikke landet for å sikre anonymitet. Det er også enkelte sitater som har blitt justert eller valgt bort i analysen, for å sikre informantenes anonymitet.

3.5 Min rolle som forsker

Innenfor samfunnsforskning er det sannsynlig at forskere vil ha et engasjement for tema de forsker på. Idealet er å fungere som en nøytral observatør, og forskerens engasjement kan sees på som støy i prosjektet. Dette er også noe som kan påvirke resultatet. Innenfor kvalitativ forskning kan man derfor aldri garantere fullstendig nøytralitet (Tjora, 2018b, s. 235). Som forsker er det viktig å formidle hvilke forhold som foreligger internt i undersøkelsen for å styrke forskningens pålitelighet (Tjora, 2018b, s. 238). Jeg skal nå redegjøre for mitt personlige engasjement og forklare hvordan dette kan påvirke prosjektet. I forbindelse med denne studien er det mulig at en annen forsker uten tilknytning til festivalen ville fått andre svar fra informantene. I dette delkapittelet

vil jeg derfor redegjøre for hvilke faktorer som kan ha hatt en betydning for resultatet av forskningen (Tjora, 2018b, s. 238).

Som nevnt i innledningen av oppgaven ble jeg inspirert til å gjennomføre dette forskningsprosjektet på grunn av min jobb i Pstereo. Jeg har jobbet som frivilligansvarlig i Pstereo i snart tre år, hvor mine oppgaver i korte trekk har basert seg på rekruttering, organisering og generell oppfølging av det praktiske rundt de frivillige på festivalen. Jeg har derfor et engasjement for frivillighet, og gjennom rollen som prosjektleder for rekrutteringsprosjektet fikk jeg også åpnet øynene for å bruke festivalfrivilligheten som en integreringsarena. Dette kan på mange måter også være en styrke, da min erfaring fra å jobbe med frivillighet bidro til å finne interessante spørsmål for å få en bedre forståelse av informantenes opplevelse (Tjora, 2018b, 236).

I min rolle har jeg sjeldent direkte kontakt med de frivillige når de er på jobb, da arbeidsoppgaver og oppfølging underveis i arbeidet er noe som gjøres av de ansvarlige for de ulike gruppene. Målet mitt i intervjusituasjonen var å unngå at min posisjon skulle påvirke svarene jeg fikk. Jeg prøvde derfor å formulere spørsmål underveis som åpnet for at informantene følte at de kunne være ærlige (Thagaard, 2018, s. 108). Det er likevel slik at min rolle i festivalen kan ha påvirket hvordan informantene valgte å ordlegge seg, og hvilke aspekter ved opplevelsen de har valgt å trekke fram. Kunnskapen om min tilknytning til festivalen kan derfor tenkes å ha hatt en betydning for informantenes formuleringer i intervjuene (Thagaard, 2018, s. 105). Selv om jeg gjorde tiltak for at situasjonen skulle oppleves så nøytral som mulig, er det likevel viktig å kjenne til omstendighetene rundt min rolle og forforståelse i videre lesing av analysen.

3.6 Analysegrepet: Tematisk analyse

Jeg har valgt å bruke tematisk analyse i forbindelse med bearbeiding av det innsamlede datamaterialet. Dette er en metode som går ut på å se etter temaer i datamaterialet. Et tema kan beskrives som en gruppering av data med viktige fellestrekk, og kan også kalles en kategori. Målet med en tematisk analyse er å gruppere svar som blir gitt i forbindelse med datainnsamlingen i mer overordnede og generelle kategorier, med formål om å besvare forskningsspørsmålet (Johannessen et al., 2022, s. 279). Ved å gjøre dette skapes orden i datamaterialet, men det kan også gjøre at man lettere ser nye sammenhenger i svarene. Denne tilnærmingen til å analysere data legger ikke føringer for hvilken teoretisk tilnærming man skal bruke i forbindelse med analysen, og kan derfor beskrives som en teoriuavhengig tilnærming (Johannessen et al., 2022, s. 280). Det som er viktig i bruk av en tematisk analyse er å tydelig avklare og begrunne tematikken som studeres der det er behov (Johannessen et al., 2022, s. 281). I forbindelse med denne oppgaven var en redegjørelse av det sentrale begrepet *integrering* viktig for å avklare tilnærmingen til forskningen.

Tematisk analyse har en fire stegs tilnærming som jeg har brukt i dataanalysen. Første steg innebar å skaffe oversikt over datamaterialet ved å transkribere og lese gjennom intervjuene. Etter dette satte jeg i gang med andre steg i prosessen, som var å kode materialet. Jeg valgte å starte med *grovkoding* av materialet for å skaffe en oversikt over de mest sentrale temaene som gikk igjen i materialet mitt, og som jeg selv så på som mest interessant ved første øyekast. Dette var fint for å skaffe en generell oversikt, men

også for å mestre første del av prosessen uten å bli for overveldet av mengden datamateriale (Johannessen et al., 2022, s. 287). Etter å ha gjennomført grovkodingen, gikk jeg dypere inn i materialet. Jeg markerte potensielt interessante tekstutdrag og sitater for oppgaven og ga dem korte, stikkordsbaserte navn (Johannessen et al., 2022, s. 289). Jeg brukte en datanær tilnærming, som kan beskrives som en mer deskriptiv tilnærming til koding av data, hvor stikkordene gjenspeiler det konkrete innholdet i datamaterialet (Johannessen et al., 2022, s. 290). Dette er en omfattende prosess, hvor jeg brukte tid underveis i kodearbeidet på å notere refleksjoner. Dette var nyttig for å sette i gang tankeprosesser rundt tolkning av datamaterialet og hvordan det kunne brukes videre i prosessen (Johannessen et al., 2022, s. 291).

Etter å ha gått gjennom kodeprosessen, gikk jeg på nytt inn i datamaterialet og kodearbeidet for å se etter eventuelle deler av materialet som jeg hadde oversett tidligere. Det som også var viktig i denne delen av arbeidet var å kontinuerlig vurdere forskningsspørsmålene og undersøke om materialet kunne besvare dem, og om det kom fram informasjon som kunne svare på spørsmål jeg ikke hadde stilt (Johannessen et al., 2022, s. 292). I kodearbeidet oppdaget jeg at spørsmålene jeg hadde stilt på forhånd i stor grad samsvarte med innholdet i materialet. Dette gjorde at jeg følte meg klar for å gå videre til tredje steg i analyseprosessen.

Tredje steg gikk ut på å kategorisere materialet. Her sorterte jeg materialet i mer overordnede kategorier, også kalt temaer (Johannessen et al. 2022, s. 294-295). Her samlet jeg data med viktige fellestrekk. I denne fasen var det viktig å tydeliggjøre for seg selv hva kriteriet for å plassere data i et spesifikt tema skulle være. Innad i et tema kan man også finne ulike underkategorier som kan samle mer spesifikk data innenfor temaet. Dette kan være nyttig for å holde orden i datamaterialet. En viktig del av tilnærmingen med å kategorisere data, var å tenke på hvordan data i de ulike kategoriene kunne passe til forskningsspørsmålene. Å ha et bevisst forhold til sammenhengen mellom kategoriene og forskningsspørsmålene kan være nyttig for å holde oversikt (Johannessen et al., 2022, s. 296). Dette er en fase som består av mye prøving og feiling (Johannessen et al., 2022, s. 299). For min del var også dette en del av opplevelsen, og det tok flere runder med kategorisering før jeg landet på temaene jeg valgte for oppgaven.

Steg fire i tematisk analyse er rapportering. I denne fasen presenteres temaene, og resultatene kommer frem. Temaene skal gjennomgås, og målet her vil være å overbevise leseren om at funnene er gyldige og interessante (Johannessen et al., s. 301). For å gjennomføre denne delen av analysen best mulig er det viktig å ha en ryddig fremstilling hvor rekkefølgen og presentasjonen av temaene er gjennomtenkt og tydelig. Det er også viktig å vise til konkrete data for å underbygge poengene som framstilles. Her skal ikke all data inkluderes, men utdrag som støtter opp under poengene (Johannessen et al., 2022, s. 302- 303).

3.7 Pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet

Avslutningsvis i metodekapittelet vil jeg si noe om pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet. Dette er begreper som brukes for å si noe om kvaliteten på forskningen. Pålitelighet sikter til forskningens interne logikk, og forsøker å se på

hvorvidt forskningsprosjektet i sin helhet har en sammenheng. Her vil datagenerering og analysestrategi være viktig å gjøre rede for, samt forskerens posisjon og forkunnskaper (Tjora, 2018b, s. 231). Gyldighet sikter til hvorvidt det er en logisk sammenheng mellom de svarene forskningen ønsker å finne, og svarene som faktisk fremkommer i prosjektet (Tjora, 2018b, s. 232). Generaliserbarhet dreier seg om hvorvidt forskningen som er gjort er relevant utover det spesifikke prosjektet. Her vil en diskusjon av hvordan funnene kan brukes videre i andre kontekster være relevant å gjøre rede for (Tjora, 2018b, s. 231). Jeg har i metodekapittelet forsøkt å gjøre rede for prosjektets pålitelighet og gyldighet. Jeg vil i analysekapittelene og oppsummeringskapittelet tydeliggjøre prosjektets pålitelighet og gyldighet, samt gjøre rede for prosjektets generaliserbarhet. Dette vil jeg blant annet gjøre ved å benytte meg av teoretiske utgangspunkt og knytte analysen opp mot tidligere relevant forskning.

4 Språk

På festivalen deltok de åtte informantene som frivillig i ulike grupper. Som hovedregel jobber de frivillige enten to dager før eller etter festivalen i bytte mot festivalpass til begge åpningsdagene. De kan også jobbe en dag under avvikling og få festivalpass til den andre. Blant de frivillige som deltok som informanter i studien varierte både hvilke dager de jobbet og hvilke oppgaver de utførte. Som frivillig blir man satt i en gruppe som skal jobbe sammen. De frivillige har i utgangspunktet noen konkrete arbeidsoppgaver, men kan også flyttes for å hjelpe med andre oppgaver dersom det er behov. Det er derfor vanlig at frivillige er innom flere ulike oppgaver i løpet av en vakt.

Arbeidsoppgavene de frivillige kan ha er blant annet assistanse i billettinggangen, renovasjonshåndtering, produksjon og opphenging av dekor og skilt, servering av mat til andre frivillige og vertskap i innganger og inne på området.

I intervjuene startet jeg med å spørre informantene om de kunne fortelle meg hvordan de ser på begrepet integrering, og hva som skal til for at de selv kan føle at de er integrert. Språk var blant temaene som gikk igjen på tvers av alle intervjuene. I samtalene vi hadde om språk ble det også synlig at språkets betydning kan deles i flere kategorier. Her var det spesielt fokus på det å lære seg det norske språket og hvilke utfordringer norsk språklæring bærer med seg. Språket kan på overflaten sees som et viktig verktøy for å dekke grunnleggende behov i integreringsprosessen, og som en slags nøkkel til integrering. Det ble likevel også tydelig i samtalene at språklæring og hvilke språkkunnskaper man besitter også er et tema som kan oppleves som både sårt og frustrerende.

I forskningsartikler som omhandler integrering, blir språk ofte nevnt som et sentralt element (Gullikstad, Kristensen & Sætermo, 2021). Det er flere grunner til at språk kan anses som noe av det viktigste i integreringsspørsmål. En av årsakene til dette er at språk anses som den viktigste grunnsteinen for å kunne kommunisere med andre mennesker. Dersom man mangler språkkunnskaper, vil det begrense mulighetene man har til å forstå andre og hva man har mulighet til å bli en del av. Frivilligheten kan være en arena som åpner for å bli bedre kjent med både kulturen og språket, noe flere forskere har pekt på (Gullikstad et al., 2021).

Jeg skal i dette kapittelet bruke informantenes refleksjoner rundt språk til å bedre forstå språkets betydning og funksjon på et mer personlig plan. Dette skal jeg gjøre ved å se nærmere på hvordan språk kan oppleves å være både begrensende og befriende. Jeg skal også se nærmere på hvordan festivalfrivillighet kan være en del av språktreningen og skille seg fra andre arenaer for språkopplæring. Jeg skal se på temaet jeg har valgt å kalle "Språkets betydning" med undertemaene "Språkets makt", "Språkets begrensinger", "Språkbarrieren" og "Dialekt". Ved å knytte disse opp mot identitetsteori skal jeg forsøke å besvare forskningsspørsmål 2:

Opplever innvandrere som deltar som frivillig på festival at det bidrar til språklæring, og i så fall på hvilke måter?

4.1 "Om du ikke har språket, er det ikke mulig"

I undertema "Språkets makt" synliggjøres informantenes refleksjoner rundt hvilken rolle språket spiller for deres identitetsfølelse. Språktrening og sosial deltakelse er noe som ofte skjer samtidig (Golden & Opsahl, 2023). I intervjuene jeg hadde med mine informanter ble dette synlig, og det var noe de snakket om som en viktig del av egen integrering. Intervjuene synliggjorde også et mer personlig forhold til hvilke følelser som kan ligge i språkutfordringene man kjenner på som innvandrere.

Juan kommer opprinnelig fra Latin-Amerika hvor han jobbet innenfor jussfeltet. Han er høyt utdannet og har en doktorgrad. Siden de norske lovsystemene er annerledes enn i hjemlandet, har han ikke mulighet til å bruke sin utdanning nå som han bor i Norge. Han har bodd i Norge i omtrent fire år. Han beskrev hvordan det kan være dersom man føler mangel på språkkunnskap:

"Når du flytter så oppstår det mange situasjoner. For eksempel elsker jeg å snakke, jeg elsker å lese bøker og sitter på mye informasjon, men om du ikke har språket, er det ikke mulig."

Her framkommer det at mangel på språkkunnskaper kan oppleves hemmende. Ut fra dette sitatet kan man tolke hvordan det å ikke kunne uttrykke seg slik man egentlig er vant til, også kan bringe med seg følelsen av å miste en viktig del av den man egentlig er. Som Juan påpeker, er han egentlig en person som elsker å snakke. Det framkommer at besittelse av kunnskap som kan deles med andre mennesker, er noe som er med på å skape en identitetsfølelse hos ham. Det å ikke kunne gjøre dette på grunn av mangelen på språk, innebærer derfor en slags begrensning av den han tidligere har vært og den han selv vet han er.

Han fortalte så om overgangen fra å være i sitt eget hjemland omringet av venner og familie, til å flytte til Norge hvor han ikke kjente noen og heller ikke hadde språket som kunne hjelpe han til å komme i kontakt med nye personer:

"Når du bor her, så har du ikke venner eller familie, ingenting. Bare deg selv og hjernen din. For eksempel for min del så mistet jeg gnisten for å snakke med andre personer. For noen år siden hadde jeg mulighet til å snakke og bli kjent med nye venner og få nye kontakter. Fordi når du bor i et nytt samfunn får du frykt for å snakke med andre personer."

Her beskriver Juan hvordan opplevelsen av å komme til Norge stod i kontrast til det han kjente fra før. Å skaffe seg nye venner og bekjentskaper i seg selv er ikke noe han tidligere har sett på som spesielt utfordrende, men når han mangler språket får han ikke brukt den sosiale evnen han egentlig har. Det å mangle denne språkkunnskapen skapte for hans del en frykt for å snakke med andre. Dette var en ny følelse for hans del, som i utgangspunktet beskriver seg selv som en person som elsker å snakke med andre. Det han beskriver kan forklares ved å se på hans tidligere sosiale evner som noe som er sentralt for hans sosiale posisjon. Mangelen på språkkunnskap da han kom til Norge førte til at han ikke lenger hadde den sosiale posisjonen som han var vant til fra Latin-Amerika. Det Juan forteller kan sees som et uttrykk for at han opplever et identitetsproblem. Berger og Luckmann bruker begrepet til å forklare sammenhengen

mellom hvordan individet opplever sin rolle i samfunnet, og hvorvidt dette samsvarer med kategorien man blir plassert i (Berger & Luckmann., 2018, s. 165). Juan forteller at han i Norge mangler det sosiale nettverket han hadde tidligere, og språkbarrieren er med på å begrense hans muligheter til å bygge opp sitt nye sosiale liv. Det kan derfor tolkes dit at Juan forteller om en opplevelse av forvirring rundt hvilken rolle han nå spiller i samfunnet og hva dette sier om hans identitet.

4.2 "... jeg gjør veldig mye for å bli integrert"

Laura på 64 år fra Polen bruker mye av tiden sin på frivillighet. Hun beskriver hva integreringsbegrepet betyr for henne, og hvordan hun går fram for å føle seg integrert:

"Det betyr frihet, selvstendighet, det betyr moro, det betyr.. ja det gode, gode følelser og det betyr flere muligheter. Og kanskje vennskap. (...) Jeg føler jeg er integrert, men jeg gjør veldig mye for å bli integrert. At jeg blir synlig og får ord og sånne ting."

Det å "være integrert" er noe som beskrives med flere ulike ord og refleksjoner, og det er tydelig at begrepet integrering for Laura er tett knyttet til positive følelser og opplevelser. Hun beskriver det å bli synlig og "få ord" som noe hun gjør for å bli integrert. Det å "få ord" kan tolkes som et uttrykk for hva det vil si å lære seg språket. Det å "få ord" blir dermed et verktøy som brukes for å formidle det man ønsker, men også forstå hva andre forsøker å formidle til deg. Hun forklarer at samtidig som hun føler at hun er integrert, så fortsetter hun å gjøre ulike ting for å fortsette å føle seg integrert. Det kan derfor tolkes som at Laura ser det å være integrert som en prosess som må vedlikeholdes over tid.

Jeg fulgte opp dette med å spørre henne om hva språket betyr for å være integrert:

"For å være sammen med noen, er det viktig. Å være i en gruppe, ikke sant (...). Å være sammen og dele sine erfaringer."

Her forteller hun tydeligere hvilken sammenheng hun ser mellom integrering og språk, hvor det å kunne språket er et viktig steg på veien til å oppnå en følelse av tilhørighet. Språket og det å kjenne til riktige ord, er en del av det som skal til for å bli synlig og å oppnå de positive følelsene hun selv beskriver når hun tenker på integrering.

I samtalen med både Juan og Laura, synliggjøres betydningen språket har for opplevelsen av å være en del av samfunnet rundt seg, og egen selvfølelse. Juan vektlegger i størst grad hvordan det å ikke ha nok språkkunnskap kan oppleves som begrensende for den han egentlig er og ønsker å være. Laura forklarer hvordan språk er med på å åpne opp for gode følelser og muligheter. Begge refleksjonene viser at språk er tett knyttet til sterke følelser, som kan knyttes til hvordan man opplever tilhørighet eller ekskludering, avhengig av språknivået. Evnen til å uttrykke det man tenker og føler på en måte som gjør at de rundt forstår, er noe som blir tett knyttet opp mot hvordan man selv har det. Det blir derfor gjort tydelig at det i språk ligger mer enn kun muligheten til å kommunisere rundt praktiske deler av hverdagen, men også muligheten til å knytte sosiale bånd. Følelsen av å være del av en gruppe og dele erfaringer, er viktig for å kjenne på de positive tankene og følelsene som Laura setter ord på. Språk og integrering er tett knyttet sammen, noe som blir synliggjort av alle mine informanter. Informantene

forteller om ønsket om å finne arenaer som kan bidra til å oppnå språkkunnskapene man selv ønsker å skaffe seg, og den dypere betydningen det å tilegne seg disse kunnskapene kan ha. Som sosialpsykologen Erik Erikson forteller, er individet et "produkt av interaksjonen mellom selvet og samfunnet" (Korsnes, 2019, s. 118). Dette er også noe som reflekteres i Juan og Lauras fortellinger.

4.3 "I hjernen min tenker jeg på helt andre ting"

Undertema "Språkets begrensninger" ser nærmere på informantenes beskrivelse av hvordan språk kan være begrensende for deres jobbhverdag og jobbmuligheter. Her kommer spesielt informantene med høyere utdanningsbakgrunn og deres møte med jobb i Norge til syne. Juan fra Latin-Amerika bruker et eksempel fra praksisjobben han har, hvor han iblant kan føle det utfordrende å bli satt flere steg tilbake fra der han egentlig var i hjemlandet:

"For eksempel, hver torsdag og fredag har jeg praksis på butikken. Der må jeg gjøre oppgaver hvor jeg setter varer på hyllene, men i hjernen min tenker jeg på helt andre ting. Jeg tenker på alle bøkene jeg har lest, all kunnskapen jeg sitter på. Hver dag ser jeg nyhetene og ser problemene som foregår i verden, som de politiske problemene i Spania. Samtidig setter jeg risen på riktig plass. Når jeg snakker med folk og spør om hva de tenker om situasjonen jeg tenker på, forstår de det ikke... Fordi de tenker ikke på slike ting. Det går fint og jeg liker kollegaene mine, men samtidig kjenner jeg på en frustrasjon"

Her uttrykker han en frustrasjon rundt hvordan han som innvandrere har blitt satt i situasjoner som skiller seg fra de han er vant til å være i. Juan er høyt utdannet, men nå som han bor i Norge har han fått praksisplass i en matbutikk. Han er opptatt av å vise takknemlighet for at han får disse mulighetene, men det kommer også til uttrykk at hans nåværende arbeidssituasjon ikke er helt ideell. Han forteller at det å gå fra jobben og miljøene han tidligere var del av, til å jobbe i matbutikken, er noe han opplever som begrensende.

Siden hans formelle utdanning fra hjemlandet ikke er godkjent i Norge, og hans språkkunnskap ikke er på et høyt nok nivå, er han ikke kvalifisert til å ta jobber som likner på de han har erfaring med hjemmefra. Språket er med på å begrense hvilke jobbmuligheter han har, noe som fører til at han havner i arbeidsmiljøer som skiller seg fra de han egentlig er vant med å være en del av. Her trekker han blant annet fram hvordan han kjenner en frustrasjon over å ikke få brukt hjernen sin slik han liker. Miljøet på jobben legger heller ikke til rette for å ha den typen diskusjoner han egentlig interesserer seg for.

Innvandrere som kommer til Norge med høyere utdanning kan oppleve å ikke få tilstrekkelig språkopplæring til å begynne i arbeid de egentlig er kvalifisert for. Flere opplever at språktreningen de får som del av introduksjonskursene, ikke hjelper de å oppnå det språknivået som er nødvendig for å kunne dra nytte av sin formelle utdanning (Fossland & Aure, 2011). Dette er også noe som fremkommer i Juans fortelling om jobben sin i matbutikken. Det er tydelig at det skaper en opplevelse av frustrasjon, da

han hverken har mulighet til å jobbe på det nivået han egentlig tilhører, eller delta i stimulerende samtaler for hans egentlige kunnskapsnivå.

Det kommer også til uttrykk hvordan Juan gikk fra å være del av det man kan anse som mer høytstående kretser, omringet av likesinnede, til å bli plassert i helt nye omstendigheter med personer som har annet referansegrunnlag og akademisk kunnskap enn han selv.

Roy på 28 år fra Midtøsten har bodd i Norge i snart to år. Han forteller også om en opplevelse av at språkopplæringen han får i forbindelse med introduksjonskursene ikke er tilstrekkelig for det han egentlig har behov for:

"Jeg jobber med cyber security, med programmering. Så hvis jeg kan bruke mye tid på datamaskin er det bedre enn når jeg våkner kl 7 og går på Røde Kors og bare snakker med folk. Jeg har fått B1 på skolen og på Røde Kors er det mange nye folk som nettopp har kommet til Norge, så de starter på A1, men mitt nivå er B1, som er den høyeste. Derfor liker jeg det ikke, siden hver dag går vi til Røde Kors kl 7 og vi snakker om de samme tingene og det er alltid samme informasjon. Det er ikke ny informasjon."

Som en del av språkopplæringen må Roy delta på aktiviteter på Røde Kors, hvor de blant annet deltar på språkkafé. Her opplever Roy at nivået på kursene ikke er tilpasset nivået han selv ligger på. Han forteller også om en frustrasjon over å måtte bruke sin tid på norskkursene hvor han ikke blir utfordret til å lære noe nytt. Dette er tid han heller vil bruke på å jobbe med feltet han er utdannet innenfor.

I likhet med Juan, forteller Roy at han ikke opplever å få muligheten til å jobbe innenfor det han er kvalifisert til. Dette beskrives av begge to som en frustrerende situasjon. Roy viser til at han må stå opp tidlig for å dra på norskkurs som ikke er utfordrende nok for hans eget nivå av norskkunnskaper. Han setter dette opp mot at han heller kunne brukt tiden på å jobbe innenfor sitt fagfelt. Høyt utdannede innvandrere kan i forbindelse med arbeidslivet oppleve en *klassereise nedover* (Fosslund & Aure, 2011). Dette gjenspeiler seg i historiene til både Juan og Roy. Deres fortellinger kan knyttes til det Berger og Luckmann skriver om identitet som noe som blir formet av sosiale opplevelser (Berger & Luckmann, 2016, s 174). Situasjonene Roy og Juan blir satt i som følge av at de er innvandrere i samfunnet, samsvarer ikke med de sosiale situasjonene de kjenner til fra tidligere. Det kan derfor tenkes at de opplever et identitetsproblem knyttet til hvilken rolle de nå har i samfunnet, og at de ikke kjenner seg igjen i gruppen de sees som en del av (Berger & Luckmann, 2016, s. 165).

Hvordan man opplever seg selv i sosiale situasjoner kan ha stor effekt på individets egen selvfølelse, og de sosiale situasjonene man befinner seg i påvirker hvordan man opplever egen identitet (Korsnes, 2019, s. 118). Mangelen på tilstrekkelig språkopplæring hos Juan og Roy fører til en følelse av håpløshet. Frustrasjonen de uttrykker står i stor kontrast til de gode følelsene Laura beskriver når hun forteller om sitt forhold til integrering og betydningen av språkforståelse.

4.4 Språklæring på festivalen

Undertema "Språkbarrieren" belyser informantenes refleksjoner rundt hvordan frivilligheten på festivalen kan åpne for å lære språk på en ny måte, og gjennom dette også bli bedre kjent med kulturen i lokalsamfunnet. Flere av informantene mine påpekte at muligheten til å kunne bruke og lære mer språk var en motivasjon til å bli med som frivillig. For mange innvandrere vil sosiale arenaer være viktig for å lære språk, og noe som man aktivt må jobbe med å forbedre over tid (Golden & Opsahl, 2023, s. 86). Å benytte det å være frivillig til å øve på språk var en av de største forventningene informantene hadde til opplevelsen på forhånd. Både det å trene på å ta i bruk språkkunnskapene de allerede hadde og å videreutvikle språket gjennom samtaler med andre var viktig.

"For min del var jeg helt ledig da vi skulle være der, så jeg dro for å lære mer ord og snakke med folk mer. Å se hvordan vi kan få jobb, som bartender, med billetter og lage vafler på kjøkkenet."

I samtalen jeg hadde med Roy og Aya på 32 fra Midtøsten påpekte Roy at han i utgangspunktet ikke meldte seg som frivillig for å oppleve festivalen i seg selv. Han så på det som en mulighet til å komme i prat med nye mennesker for å øve på språk, og potensielt også lære nye ord. Noe liknende kom også fram da Aya skulle svare på spørsmål om hvorfor hun meldte seg som frivillig på Pstereo:

"Jeg tenkte at det å være med på Pstereo kunne være veldig bra fordi vi kunne møte nye folk og snakke mer, også har jeg lært å lage vafler på Pstereo for første gang. Det var veldig koselig fordi vi snakket med folk og vi lærte nye ord."

Det fortelles om en forventning om at opplevelsen som frivillig ville bidra til å enklere komme i kontakt med andre personer. I den sammenheng så de også en mulighet til å lære nye ord og trene på språkferdighetene de allerede hadde opparbeidet seg. Det fremkommer at dette er noe som ble oppfylt i forbindelse med det frivillige arbeidet. Golden og Opsahl viser til sine informanter som synes språk kan bli utfordrende når det er snakk om tema og bruk av slangord som de ikke har kjennskap til fra før (Golden & Opsahl, 2023, s. 87). Det å være frivillig kan åpne for nye muligheter til å knytte relasjoner og komme i kontakt med lokalbefolkning, som også kan tenkes å gjøre språktrening tilgjengelig på en annen måte enn det man får gjennom de mer standardiserte introduksjonskursene. Dermed vil kanskje også tema for samtaler og ordbruken til de man møter som frivillig på festival, skille seg fra det informantene møter til daglig.

4.5 Å bryte språkbarrieren

Elena på 22 år kom til Norge fra Ukraina med sin venninne Ariana for seks måneder siden. Jeg snakket med henne om integrering generelt, og hvordan hun ser på integrering. Hun hadde følgende å si:

"Men her, betyr integrering for meg å bryte språkbarrieren og å forstå kulturelle forskjeller"

Det kommer altså fram at det å integreres først og fremst handler om å "bryte språkbarrieren", og å forstå kulturen. Dette er noe som ofte henger tett sammen, noe som McLeod også skriver. Kultur og språk vil ofte være nært tilknyttet (McLeod, 1976, s. 216).

Aya fortalte også om at det å være frivillig åpnet for å lære å snakke i andre situasjoner enn hun var kjent med fra tidligere. Hun jobbet blant annet med å selge billetter og dele ut festivalbånd.

"...For eksempel når jeg solgte billetter. Det er nye ting for meg. Også hvordan jeg snakker med personer"

Det kommer fram at jobben i seg selv som handler om å stå og selge billetter var en ny opplevelse, og en type jobb hun ikke kjente til fra før. Med dette kom en ny måte å bruke språket sitt på. Det kan tenkes at dette var en av de første gangene Aya og flere andre frivillige skulle bruke det norske språket for å gi andre personer nødvendig informasjon. Dette står nok også for mange i kontrast til hverdagen hvor man selv deltar på arrangementer og undervisningstimer og får informasjon gitt til seg. Det å øve seg på å snakke i andre sammenhenger enn de vanligvis er satt i, kan bidra til å skape en annerledes språkforståelse enn den de får gjennom blant annet språkkafé og undervisning i introduksjonsprogrammene.

Elena sitt sitat om å "forstå kulturelle forskjeller" og Aya sin beskrivelse av å "lære hvordan jeg snakker med personer", kan også sees som uttrykk for at en stor del av integreringsarbeidet ikke bare går på språkforståelse. Å ta i bruk språket på riktig måte i ulike situasjoner er også viktig. Interaksjon med andre mennesker er en viktig del av å lære seg å forstå ulike kulturer og å kjenne på fellesskapsfølelsen (Tjora, 2018a).

I integreringskursene kan flere av situasjonene man blir satt i for å øve på interaksjon sies å være konstruerte, og kan derfor også skille seg fra hvordan man interagerer i hverdagen. Festivalen er også på et vis en konstruksjon av samfunnet rundt hvor det å komme i kontakt med nye personer kan oppleves som enklere. Likevel er ikke interaksjonene konstruert i den forstand at man kan ta for gitt å komme i prat med nye mennesker. For å kommunisere med andre må man selv ta initiativ og aktivt delta i samtaler. Dette skiller seg nok fra klasseromssituasjoner og språkkafeer, hvor man i mindre grad må initiere samtaler for å oppnå språklæring.

Som frivillig vil man dermed få mulighet til å øve på interaksjon med lokalsamfunnet og utfordret språkkunnskapene sine i nye settinger. Aya vil ikke nødvendigvis ende i en jobb hvor hun skal selge billetter når hun er ferdig med voksenopplæringen. Likevel kan det tenkes å være en nyttig erfaring å øve på å bruke språket ved å snakke med andre om ting hun aldri tidligere har prøvd.

Som frivillig jobber man med andre frivillige og de fleste interaksjonene man har i løpet av en vakt vil være med hverandre. Grunnen til at folk melder seg som frivillig kan være variert. Personene man kommer i snakk med er derfor ikke der for å være del av et integreringstiltak, og måten man kommuniserer på kan derfor skille seg fra slik man øver på språkkurs. Frivilligheten på festival kan derfor også bidra til å øve på sosiale interaksjoner som er mer virkelighetsnære.

Eva fra Nederland kom til Norge for halvannet år siden for å jobbe med en doktorgrad. Hun var med som frivillig for andre gang, og hadde en annerledes opplevelse nå enn sist. Da hun var frivillig året før hadde hun nettopp kommet til Norge. Hun brukte derfor frivilligheten til å bli bedre kjent med nye personer, men snakket engelsk med de hun var på jobb med. Denne gangen ønsket hun å bruke frivilligheten til å også øve på det norske språket:

"Dette året var jeg den eneste utlendingen, men det var godt for meg fordi jeg kunne snakke norsk og ja, prøve å forstå mye, så de var begge to veldig bra."

Hun jobbet som frivillig i en kategori hvor hun var den eneste utlendingen i gruppa. Hun forteller at hun derfor ikke bare fikk øvd på å snakke norsk, men også på å forstå norsk.

4.6 Mulighet til å forstå dialekt

Undertema "Dialekt" utforsker informantenes opplevelser med å lære å forstå ulike dialekter som del av deltakelsen som frivillig, og hvordan dette også er viktig for å utvikle språkkunnskaper. Juan fra Latin-Amerika hadde muligheten til å øve på norsk som hovedmotivasjon for å være med som frivillig. Han hadde en taktisk tilnærming for å få mest mulig språktrening i løpet av tiden han var der:

"Den første dagen var jeg der alene, og jeg forstod noen ting. Jeg begynte som frivillig for å øve på norsk. Ikke for opplevelsen og å hjelpe til, men for å øve på norsk. Og kanskje de som var der snakket dialekt og jeg måtte spørre om de kunne gjenta seg og si ting på nytt. Det var veldig bra for meg, så jeg kunne forstå."

Han opplevde at det å be de han snakket med om å gjenta det de sa, til han forstod, hjalp ham med å trene på norsk og forstå ulike dialekter. Å få muligheten til å lære språk og ta seg tid til å spørre om gjentakelser var en positiv opplevelse. Det er mulig at han ved å være frivillig fikk en annerledes tilnærming til språklæring. Som frivillig er det flere praktiske oppgaver man må samarbeide om som krever kommunikasjon. Juan brukte denne anledningen til å øve på språk.

Dialekt er noe immigranter som kommer til Norge kan oppleve som en spesielt utfordrende del av språklæringen. Dette er noe som i mange tilfeller kan mangle i språkopplæringen de går gjennom i introduksjonskursene, men som de selv har et ønske om å få trening i. Dialektforståelse anses som en essensiell del av å være del av det norske samfunnet og virkelig forstå det norske språket (Heide, 2017).

På Pstereo utgjør studenter en av de største gruppene med frivillige. Studentene som bor i Trondheim kommer ofte fra forskjellige deler av landet, og dialektmangfoldet på festivalen kan derfor sies å være noe mer omfattende enn det de fleste ikke-studenter møter i hverdagen. Juan brukte festivalen til å øve på å snakke med personer med dialekter. Siden han trekker frem dette som spesielt positivt, kan det tenkes at han i forbindelse med språkopplæringen ikke har møtt personer med de ulike dialektene han lærte seg å forstå bedre på festivalen.

Juan forteller at han møtte som frivillig på egenhånd første dagen, men han trivdes godt, og valgte derfor å verve en venn av han som også er fra Latin-Amerika til å være med som frivillig neste dag:

"Den andre dagen kom min venn, som verken snakker engelsk eller norsk, men han forstod noen av instruksene og på slutten av dagen var han fornøyd fordi han hadde forstått flere ting og var glad for å ha jobbet. Vi lærte begge nye ord, og man gjør ikke bare jobben. Vi må snakke sammen, folk snakker og vi må lytte. Man får empati for hverandre og lærer å forstå. Språket er ikke bare å lese bøker, man må også få opplevelse av å snakke og uten å bruke det i praksis vil det ikke være mulig å lære norsk"

Her viser Juan til vennen som verken snakket norsk eller engelsk, men som likevel opplevde mestring ved å være med som frivillig og fikk lært noen nye ord i løpet av tiden han var med. Juan trekker også fram hvordan det å være i en situasjon med praktiske oppgaver var positivt for selv å bedre forstå og snakke norsk.

Dette vitner om at det å ha et felles mål kan være positivt for å lære seg språk. Som McLeod (1976) skriver, er kultur og språk knyttet tett opp mot hverandre, og det er ideelt å se for seg en situasjon hvor man har mulighet til å kombinere læringen av kultur med språklæring (McLeod, 1976, s. 217). Dette er noe intervjuene mine viser at frivilligheten på Pstereo i stor grad kan bidra til.

Språklæring viser seg å være knyttet til flere ulike aspekter av hva det innebærer å være innvandrere. Det er liten tvil om at språk er noe mine informanter ser som en viktig del av sin egen integreringsprosess. Det er også mange følelser tilknyttet språkkunnskap og hvilke muligheter som åpnes ved å oppnå et visst språknivå. Språket er for mange knyttet tett opp mot opplevelsen av egen identitet, noe som kommer til uttrykk både når det gjelder jobb og karrieremuligheter, men også det å kunne delta i samtaler med andre.

5 Nettverksbygging og informasjonsutveksling

Det å komme i kontakt med nye personer, og spesielt lokalbefolkningen, kan være nyttig dersom man flytter til et nytt sted. Dette gjelder både dersom man flytter innad i et land, og spesielt om man kommer fra et annet land. Mennesker har et sterkt behov for å være rundt andre mennesker. Det å kjenne på fellesskapsfølelsen med personer som bor i nærheten av oss er viktig for at individet skal føle tilhørighet og trygghet, noe som igjen vil ha en effekt på samfunnet som helhet. Dette er et sentralt element i Putnams forståelse av sosial kapital. I følge Putnam vil det å ha nettverk som bidrar positivt til individers opplevelse av egen tilhørighet og trygghet være viktig for at man selv tar ansvar for å bidra til positive overordnede systemer (Portes, 2000, s.10). Det at det finnes arenaer hvor man kan utvikle relasjoner og få en følelse av tilhørighet er derfor viktig for å oppnå god integrering, både for individer og for samfunnet. Tjora benytter seg av begrepet *anerkjennelse* for å forklare hva som må være til grunn når man ser på integrering og opplevelsen av fellesskapsfølelse. Å få anerkjennelse er viktig for at individet skal være trygg på sin egen verdi i sosiale settinger, og denne tryggheten kan også bidra til en opplevelse av å høre til (Tjora, 2018a, s. 45).

I dette kapitlet skal jeg se nærmere på informantenes fortellinger om deres erfaring med å komme i kontakt med andre på Pstereo-festivalen. Jeg skal se nærmere på temaet "Nettverksbygging", med undertemaene "Felles grunnlag", "Nye impulser", "Informasjonsutveksling" og "Symbolikk". Ved å knytte disse opp mot blant annet Putnams sosial kapital, Granovetters (1973) nettverksteori, og Berger og Luckmanns (2018) identitetsteori, skal jeg forsøke å besvare forskningsspørsmål 1: Hvordan opplever innvandrere å være frivillig på festival?

5.1 Tidligere erfaringer med frivillighet

I undertema "felles grunnlag" belyses informantenes fortellinger om hvordan frivilligheten på festival skiller seg fra deres tidligere erfaringer med aktiviteter med integreringsformål.

Flere av de frivillige jeg snakket med har tidligere deltatt i aktiviteter organisert av frivillige organisasjoner. Noe de fleste kom tilbake til i løpet av intervjuet, var deres erfaringer med å delta på språkkafé i regi av ulike aktører. Opplevelsene av å være på språkkafé var varierende. Informantene fortalte at de opplever deltakelsen på språkkafé som forskjellig fra frivilligdeltakelsen på Pstereo. Et eksempel på det er Eva fra Nederland, som fortalte at forventningene hun hadde til opplevelsen av å delta på Pstereo skilte seg fra det hun hadde erfart tidligere:

"Pstereo er ikke organisert for å integreres, men fordi de virkelig trenger frivillige for å lage festivalen, men på Røde Kors er det.. ja.. Pstereo er liksom i midten av byen, mens Røde Kors er en slags egen boble på utsiden og det er mye folk som bare kommer til Røde Kors..."

Her beskriver Eva hvordan hun selv opplever at Pstereo skiller seg fra andre steder hun har deltatt som frivillig. Hun trekker blant annet fram at Pstereo i utgangspunktet ikke er satt opp som en integreringsarena, og at dette kan føre til en annen type mulighet for integrering. Det er mulig å tolke Evas sammenlikning av de to ulike frivillighetsarenaene på flere vis. Hun viser til at Pstereo er noe som foregår midt i byen. Her kan man både se på det rent geografiske, men man kan også tolke betydningen denne plasseringen har. Hun viser til at aktiviteter hun selv har deltatt på i regi av Røde Kors har vært fysisk plassert i utkanten av byen, men at dette også har opplevdes som adskilt fra bylivet i seg selv. Hun forklarer dette videre:

"(...)folk i Trondheim trenger på en måte Pstereo, men Røde Kors er det kanskje ikke folk i Trondheim som trenger, men utlendinger, så de er forskjellige."

Ved å beskrive at folk i Trondheim trenger Pstereo, kan det tenkes at hun mener at festivalen er viktig for lokalbefolkningen, og et arrangement de derfor "trenger" å dra på for sin egen del. Derfor kan det tolkes dit at hun mener at ved å være med som frivillig på festivalen så gir hun til lokalbefolkningen, og bidrar dermed til byen. Gjennom å bidra til byen kan det virke som hun selv kjenner en tydeligere tilhørighet i bybildet. Hun setter dette i kontrast til å være på arrangement i regi av Røde Kors, ved å påpeke at dette er arrangement som lages for utlendinger. Arrangementene hun deltar på hos Røde Kors, vil i større grad gi en følelse av et tiltak hun gjør for sin egen del. Dette er i motsetning til Pstereo hvor hun samtidig som å øve på språk og knytte bekjentskaper, også får en følelse av at hun bidrar til byen.

Tjora beskriver festivaler som sosiale avvik fra hverdagen, og forklarer at festivaler er et sted hvor man er del av et situasjonsfellesskap, hvor normer og regler legges til side (Tjora, 2018a, s. 70). Festivaler, som en sosial situasjon som skiller seg fra det hverdagslige, kan argumenteres for å være noe man "trenger" iblant. Det å være del av situasjoner hvor normer og regler legges til side kan for mange oppleves som et positivt pust i bakken, og dette er noe Eva også viser til når hun beskriver festivalen som noe folk i Trondheim trenger. Det å delta som frivillig på Pstereo kan også tenkes å påvirke Evas tilhørighetsfølelse til byen. Dette kan være med på å bygge en følelse av tillit til lokalbefolkningen, som igjen kan tenkes å ha en effekt på samfunnets sosiale kapital slik Putnam benytter seg av begrepet.

Også Aya fra Midtøsten opplevde erfaringen med å delta som frivillig på Pstereo som annerledes enn andre organisasjoner hun har vært med som frivillig:

"Jeg liker Røde Kors og Pstereo. På Pstereo lærte jeg ... ehm hvordan jeg selger billetter. Og hvordan jeg snakker med personer når jeg står med billetter, men Røde Kors handler bare om å snakke norsk og lære mer norsk. Begge to er bra for meg, men de er forskjellige"

Her gir Aya uttrykk for at hun trives godt i Røde Kors, hvor hun vanligvis deltar som frivillig. Samtidig forklarer hun at hun fikk et annet utbytte av å delta som frivillig på Pstereo. Hun forteller at hun i Røde Kors trener mye på å snakke norsk og lære språket bedre. På Pstereo derimot, ble språket et verktøy for å kunne gjennomføre oppgavene hun hadde. Interaksjonene handlet om at hun skulle løse jobben på best mulig måte. Hun beskriver at dette var noe hun så på som nyttig for sin egen del, og at det å være i en situasjon som skiller seg fra de hun vanligvis er vant til, også hadde en funksjon i

hennes integreringsprosess. Hun sier selv at Røde Kors og Pstereo er to av aktivitetene hun har deltatt på med formål om å integreres. Hun beskriver disse aktivitetene som forskjellige, og derfor bra for henne på forskjellig vis.

Det Eva og Aya forteller i sine sammenligninger av Pstereo med Røde Kors kan knyttes opp mot Berger og Luckmanns (2018) bruk av begrepet *identitetstyper*. Identitetstyper er en kategorisering vi gjør av mennesker for å orientere oss i hverdagen. Disse typene er kontekstuelle og hvordan noen fremstår i én situasjon vil skille seg fra hvordan de fremstår i en annen (Berger & Luckmann., 2018, s. 173). Når de er på Røde Kors er de i større grad kategorisert som en utlending og innvandrer, og dette er noe de selv også vet. Dermed vil hvordan de behandles i situasjonen også påvirkes av denne kategoriseringen. Når informantene er med på Pstereo er de derimot først og fremst frivillige som skal utføre sine oppgaver. De må derfor bruke sine ferdigheter for å gjennomføre dette på best mulig måte, på lik linje som "vanlig" frivillige. Som frivillige blir de sett på en annen måte enn hos Røde Kors, noe som beskrives som en positiv opplevelse.

5.2 En annerledes arena

Undertemaet "nye impulser" ser nærmere på hvordan informantene opplevde festivaldeltakelsen som annerledes fra deres hverdagslige rutiner og aktiviteter. Det å finne en arena for å bli kjent med nye typer folk kan skape en følelse av at man utvider nettverket sitt. Juan fra Latin-Amerika kunne fortelle om hvordan opplevelsen av å delta som frivillig på Pstereo skiller seg fra andre steder han går med formål om å integreres i lokalsamfunnet. Jeg spurte han om hans tidligere erfaringer skilte seg fra deltakelsen på Pstereo:

"Det er en person jeg kjenner som jeg snakker med en gang i uken, vi treffes hver torsdag og da blir vi bedre og bedre kjent. Der er Pstereo annerledes fordi det er et slags eksperiment for å øve på norsk og lære norsk."

Juan gjør flere ting i hverdagen for å integreres, og har blant annet en venn som han treffer ukentlig for å bli bedre kjent og snakke. Når han beskriver forskjellen mellom aktiviteter han vanligvis gjør med integreringsformål, og sammenlikner disse med deltakelsen på Pstereo, forklarer han at Pstereo føles som å være del av et eksperiment for å øve på norsk. Dette kan tolkes i den retning at festivalen på mange måter er et slags lite og lukket samfunn innenfor det større samfunnet. Dette påpeker også Tjora når han beskriver festivaler som et samfunnsmessig mikrokosmos (Tjora, 2018a, s. 70). Det kan tenkes at det å være sammen i det lukkede samfunnet og øve på norsk på festivalområdet oppleves som et eksperiment i å være del av det større, generelle samfunnet. Han beskriver også hvordan det å være i eksperimentet føltes:

"Og når jeg ser Pstereo med folkene som har god stemning, de unge menneskene som jobber. De unge menneskene har energien, drømmene og forventningene. Det er kjempebra og det er noe som gir meg energi, god energi og gode følelser. Jeg elsket å jobbe på Pstereo, det var litt vanskelig noen ganger, men veldig bra. "

Han forklarer her hvordan han opplevde å være på festivalområdet. Det er tydelig at det å være på innsiden av det han beskriver som et "eksperiment for å øve på norsk", var en positiv opplevelse. Han trekker spesielt fram det å treffe mennesker, og spesielt "unge mennesker", som en viktig del av det som gjorde opplevelsen positiv. Dette skiller seg også litt fra hans fortelling om språklæringen han får ellers:

"Det er veldig bra, men problemet er at folk som lærer oss norsk er pensjonister."

Han beskriver i sitatet at et av stedene han går for språklæring til vanlig, hovedsakelig består av pensjonister som skal lære han og de andre innvandrerne norsk. Hans opplevelse av Pstereo som en arena for integrering og språkopplæring står på flere måter i kontrast til hans andre erfaringer. Han påpeker at de andre arenaene er bra og noe han ønsker å være del av, men det er samtidig tydelig at flere av hans andre erfaringer skiller seg fra frivilligdeltakelsen på Pstereo.

Beskrivelsen av deltakelsen på Pstereo som et eksperiment kan sees som et uttrykk for at han i den situasjonen får mulighet til å interagere med og treffe mennesker i en mer naturlig sammenheng, hvor møtene med andre ikke er organisert og planlagt med formål om integrering eller språkopplæring. Han beskriver også en kontrast mellom stedene ved å påpeke alderen til andre deltakere. Dette kan man også se i forbindelse med hvordan Juan ser på seg selv, og hva hans omgivelser og de han omgås betyr for hvem han er. Dette kan knyttes til Berger og Luckmanns *identitetsproblem*, da Juan ikke identifiserer seg med de eldre pensjonistene han omgås til vanlig (Berger & Luckmann, 2018, s. 165). Det å komme et sted hvor de rundt han er unge og har overskudd, kan derfor føles som en situasjon hvor han hører til i større grad. På festivalen relaterer han til de andre frivilliges væremåte, og det kan tenkes at han i den situasjonen opplever å være en identitetstype han ønsker å kategoriseres som (Berger & Luckmann, 2018, s. 174).

Eva fra Nederland fortalte hva hun ser på som viktige steg i integreringsprosessen:

"Så første ting er jobb, at du har en jobb. Men etterpå, hvis du bare gjør ting med folk du kjenner fra jobb, er verden din veldig liten. Så det er lurt å gjøre andre ting også, og ja, prøve å gjøre, kanskje idrett, Pstereo eller andre aktiviteter. Bli kjent med andre folk også."

Hun forteller at verden kan bli liten dersom man kun treffer personer man kjenner gjennom jobb, og at det å finne andre arenaer for å bli kjent med mennesker og få nye opplevelser er viktig for å bli kjent med nye folk. Pstereo er noe hun har valgt å gå til for å gjøre sin egen verden større.

Fortellingen om Pstereo som en annerledes arena for å komme i kontakt med nye mennesker og trene på språk, går tydelig igjen hos flere informanter. Spesielt fremheves det å jobbe med egen integrering blant personer som ikke nødvendigvis er der for å integreres selv eller med formål om å bidra til integreringen. Her framkommer også noe som kan tolkes som en lettelse over at språktrening og integrering ikke er det som står i de andres fokus. Selv om informantene selv ser på deltakelsen som en del av egen integreringsprosess, er det ikke noe de rundt nødvendigvis ser. Å være del av en gruppe som er tilstede av ulike årsaker og har forskjellig motivasjon, trekkes fram som noe spesielt positivt med opplevelsen, og noe som skaper en annen opplevelse av egen integreringsprosess. Som immigrant kan man oppleve en dramatisk endring i sosial

kontekst, noe som krever at man bruker tid på å gjøre seg kjent med egen identitet i de nye kontekstene. Det kan ta tid å finne ut hvordan man skal opptre i nye sosiale situasjoner (Wang, 2021). Det å bli eksponert for dette i en lukket kontekst kan tenkes å oppleves trygt, da man som Juan påpeker kan føle at man er med på et eksperiment, i positiv forstand. Slik vil ikke identiteten deres bli satt på prøve på en måte som kan ha effekt på deres videre sosiale liv. Dette kan også bidra til at man tør å teste nye ting uten å kjenne på en følelse av at det innebærer stor risiko. Festivalen fungerer som et slags minisamfunn på innsiden av det faktiske samfunnet, hvor dagligdagse normer og regler legges til side (Tjora, 2018a, s. 45). Dermed blir muligheten til å sosialiseres større, noe som gir flere muligheter til å gjøre seg kjent med kulturen og språket.

5.3 "Hvis du ikke snakker med folk, forstår du ikke systemet"

I undertema "Informasjonsutveksling" belyses effekten samtalene og kontakten informantene fikk med lokalbefolkningen på festivalen, kan ha på deres kjennskap til byen generelt. Ved å etablere kontakt med lokalbefolkningen kan man få tilgang til informasjon som ikke nødvendigvis er like tilgjengelig i andre forum og på kurs. Som Granovetter (1973) påpeker med sin tilnærming til nettverksteori, kan *svake bånd* være en viktig ressurs for å innhente relevant og viktig informasjon (Granovetter, 1973, s. 1360). Denne tilnærmingen til relasjoner er noe som går igjen i informantenes fortellinger om personene de møtte i forbindelse med frivilligarbeidet. Muligheten til å komme i kontakt med nye mennesker er en viktig motivasjon for å være frivillig.

Ariana fra Ukraina fortalte at ved å komme i kontakt med andre frivillige på festivalen, fikk de også informasjon som kan være nyttig å vite om byen:

"Som.. hva vi kan gjøre i Trondheim, som aktiviteter og hvor vi kan dra ut og også om å studere på NTNU, siden vi også har tenkt på å studere her, så ja..."

Ariana forteller at hun kom i kontakt med andre frivillige som kunne gi henne informasjon om gode steder å dra ut på byen og aktiviteter i nærmiljøet. Dette er ofte en type informasjon som lokalbefolkningen sitter på, og som ikke nødvendigvis er lett å få kjennskap til med en gang. I tillegg til dette fikk de informasjon om det lokale universitetet fra studenter som går der selv, som hadde mulighet til å gi informasjon som kanskje ikke ligger tilgjengelig på nett eller som lærere ved voksenopplæringscenteret kjenner til. Det å komme i kontakt med personer på egen alder som interesserer seg for det samme som en selv, og som har nylige erfaringer fra disse områdene, kan være en stor fordel. Her kommer også funksjonen til Granovetters (1973) *svake bånd* til syne. Selv om Ariana og Elena ikke nødvendigvis etablerte langvarige vennskap med personene som kom med denne informasjonen, betyr det ikke at interaksjonen i seg selv ikke hadde en verdi. Ariana kunne også fortelle at de egentlig skulle vært på et integreringskurs samme uke som de var frivillig på Pstereo, men at de ikke dro fordi de skulle jobbe frivillig:

"I august hadde vi en uke med integreringskurs, men vi fortalte våre koordinatører at vi var nødt til å være frivillige den uken, siden det var Pstereo. Hun sa at det gikk fint siden vi allerede jobbet med å integreres, haha. Hun sa det kom til å være mer nyttig for oss å være med som frivillige, og jeg tror de forteller om sånne ting på disse

integreringskursene

Det å delta på festivalen var tydelig noe koordinatorene på integreringskurset så som verdifullt for å jobbe for egen integrering. Selv om de ikke formidlet nøyaktig hvorfor de mente deltakelsen var mer nyttig enn kurset, kan det tenkes at ting som å knytte bekjentskap og få informasjonen man selv er ute etter i samtale med lokalbefolkningen, er blant elementene som vurderes som nyttige.

Marek fra Ukraina fortalte om hvordan det å treffe nye mennesker er noe han er veldig interessert i, men kan oppleve som utfordrende i Norge:

"Ja, det er interessant når du treffer nye mennesker, og fra andre kulturer. Det er vanskelig når du bor i Norge, det vanskelig å finne nye kontakter og vanskelig å etablere kontakt og starte samtaler."

Han forteller om et ønske om å treffe nye personer, men at det kan oppleves vanskelig å finne gode steder for å komme i kontakt med andre. Det å være på festivalen åpnet dermed for muligheten til å snakke med fremmede på en enklere måte enn hva han opplever som mulig i hverdagen. Han forklarte hva han selv mente var årsaken til at det å delta som frivillig på festivalen i større grad åpnet opp for å komme i kontakt med nye personer:

"Fordi vi jobber sammen og fordi... det er en festivalstemning, som er en god følelse som gjør det enklere å komme i kontakt med folk (...) man blir en gruppe og føler tilhørighet og folk får bedre kontakt med hverandre"

Marek påpeker flere elementer som gjør det enklere å komme i kontakt med folk under festivalen enn vanlig. Her nevner han blant annet *festivalstemningen*. Nøyaktig hva festivalstemningen er, kan være vanskelig å sette ord på, men det er et kjent begrep som ofte tas i bruk i forbindelse med festivaler. Henriksen et al. (2017) bruker Randall Collins begrep *kollektive handlinger* til å forklare hvilken effekt festivaler kan ha på individet. Collins forklarer at det å være del av et fellesskap hvor det finnes gitte regler for hva man skal gjøre og hvordan man skal være, kan bidra til å forsterke fellesskapsfølelsen. I Henriksen et al. sin forskning viser de til hvordan dette bidrar til opplevelsen som gjest på festival (Henriksen et al., 2017, s. 41). Det kan trekkes linjer til hvordan disse funnene kan brukes for å forstå hvilke effekter frivilligdeltakelsen kan ha på opplevelsen av fellesskapsfølelse. Som frivillig har man flere liknende ritualer og kollektive handlinger som en festivalgjest, men fra et litt annet ståsted. Det kan tenkes at å være omringet av gjestene som opplever festivalstemning og deltar i kollektiv jubel, smitter over på de frivillige (Tjora, 2018a, s. 45). Dette kan underbygge fellesskapsfølelsen blant de frivillige og vekke positive følelser. Det kan i Mareks tilfelle tenkes at han sikter til både det å være samlet i jobben, men også det å være tilstede på en festival med personer som er der som gjester, når han benytter begrepet *festivalstemning* for å forklare hvordan det var å være til stede som frivillig.

Marek sier også at det å bli en gruppe og føle tilhørighet er viktig for å få kontakt med andre personer. Dette er noe frivilligheten på Pstereo kan bidra til ved at man blir satt i konkrete grupper med felles oppgaver og mål. I hverdagen omgås man gjerne flere ulike mennesker, hvor de man omgås har egne mål med det de gjør. Dette kan begrense muligheten til å komme innpå personer man treffer på gaten, kafé, butikken og liknende.

Som frivillig på festival er det å føle tilhørighet i en gruppe mer tilgjengelig, nettopp fordi det er et avgrenset område hvor man i stor grad har et felles mål. Festival som et avgrenset område hvor man utfører felles handlinger, er blant elementene Henriksen et al. påpeker som sentrale når det kommer til festivalers evne til å skape en fellesskapsfølelse. Henriksen et al. knytter dette til at man på festival legger til side hverdagslige normer og regler (Henriksen et al., 2017, s. 45).

Juan fortalte at noe av motivasjonen for å være frivillig var for å bedre lære seg å forstå de norske systemene:

"Hvis du ikke snakker med folk, forstår du ikke systemet."

Flere av informantene opplevde frivilligdeltakelsen som spesielt nyttig for å komme i kontakt med personer som kunne gi dem nødvendig informasjon om norske systemer og ulike muligheter som fantes i nærmiljøet. Som Granovetter (1973) skriver i nettverksteorien, kan svake bånd være en større ressurs for individer når det kommer til å utveksle nødvendig informasjon (Granovetter, 1973, s. 1360). Det er noe som synliggjøres i informantenes refleksjoner både rundt forventninger de hadde før frivilligdeltakelsen, men også hva de satt igjen med i etterkant.

Frivillighet på festival skiller seg fra blant annet frivillighet i organisasjoner, da man kun møtes en eller to ganger før man er ferdig. I mer etablerte frivilligorganisasjoner deltar man kanskje på ukentlige samlinger med mange av de samme personene, og får dermed muligheten til å knytte langvarige bånd over tid. På festival er det mer sannsynlig at man får bekjenskaper som ikke nødvendigvis utvikler seg til å bli langvarige vennskap. Det betyr likevel ikke at disse svake relasjonene er uten verdi. Nettopp fordi man møter mennesker som man ikke nødvendigvis ville møtt der man oppholder seg til vanlig, kan man også få tilgang til informasjon som ikke er tilgjengelig i de vante kretsene. Å finne plasser hvor man kan utveksle informasjon med nye mennesker, kan i forbindelse med integreringsprosessen være svært positivt. Som Granovetter (1973) påpeker, kan informasjon fra nye bekjenskaper ofte være mer nyttig enn informasjon man får ut fra nære relasjoner (Granovetter, 1973, s. 1360). Dette vil være positivt for samfunnet som helhet, da det å tilrettelegge for arenaer hvor innvandrere kan gjøre seg kjent med lokalbefolkningen kan ha positiv effekt for det generelle samfunnet. Putnam viser til Granovetters nettverksteori og beskrivelse svake båndes funksjon og setter dette i sammenheng med sosial kapital (Putnam, 2002, s. 10).

5.4 T-skjortene

Undertema "symbolikk" belyser informantenes refleksjoner rundt hvordan T-skjortene de frivillige får delt ut i forbindelse med festivalen, kan ha en annerledes betydning for deltakere som er der med et integreringsformål. Årsaken til at de frivillige får utdelt T-skjorter fra festivalens side er sammensatt. T-skjortene skal synliggjøre hvem som er frivillige overfor publikum under festivalen, og de skal bidra til å synliggjøre de frivillige for de ansatte som har ansvar for dem. En annen årsak er at de frivillige ikke skal skitne til egne klær i forbindelse med arbeidet. De frivillige får mulighet til å beholde T-skjortene etter festivalen, og for mange oppleves det som en av godene man får som frivillig på festivalen. I intervjuene med informantene synliggjøres også en symbolsk side

av T-skjortene som handler om hva T-skjortene representerer for dem på et personlig nivå.

"Jeg tenkte at en festival, ja, også fordi det er i Trondheim og jeg bor i Trondheim, du føler, jeg føler meg litt mer ehh.. Som en del av byen og folk og de som bor her. Og også når du har frivillig t-skjorte så snakker folk litt med deg, det er litt sånn.. de er gode for å bli kjent med folk og føle deg som en del av folk."

Her påpeker Eva fra Nederland hvordan det å delta som frivillig på Pstereo var med på å gi henne en følelse av å være en del av lokalbefolkningen og som skapte en sterkere følelse av å høre til i byen. Eva nevner T-skjortene de frivillige bruker når de jobber som medvirkende til tilhørighetsfølelsen. Det er kun de frivillige som får disse T-skjortene, og dette er noe informantene viser til som et tiltak som kan gjøre det enklere å komme i kontakt med de andre frivillige.

Laura fra Polen snakket også om hvilken funksjon T-skjortene hadde:

"(...) Når jeg kom på festivalen, og hadde fått skjorte ikke sant, så følte jeg meg allerede som del av en gruppe "wow, yes". Også treffes vi i en gruppe (...), også kom det andre folk og vi hilste. Også skjer det noe snedig, for plutselig er vi en gruppe."

Her forteller Laura om da hun møtte opp på første vakt som frivillig, og hvordan hun opplevde det å ta på seg T-skjorten som sentral for å få en tilhørighetsfølelse med gruppen hun skulle jobbe i. T-skjorten satte i gang følelsen av å være en gruppe, og å kjenne at man er del av et fellesskap med de andre frivillige.

For både Eva og Laura kommer det fram at noe av T-skjortenes funksjon er at de symboliserer en likestilling med de andre frivillige. Det å ta på seg T-skjorten åpner muligheter for å komme i kontakt med personer på andre premisser enn i hverdagen. De er ikke lengre innvandreren som skal prøve å bli kjent med lokalbefolkningen, men heller en av mange frivillige som skal bli kjent med hverandre.

Det å kategoriseres er noe som i dagligtalen kan omtales som negativt. I forbindelse med innvandring kan man finne eksempler på hvordan det å tilhøre en gjenkjennelig gruppe kan oppleves som begrensende. I blant annet Golden og Opsahl (2023) sin forskning på polske innvandrere, vises det til hvordan stereotypier kan prege lokalbefolkningens oppfatning av innvandrere. Dette er noe som kan oppleves som utfordrende i innvandreres møte med det norske samfunnet (Golden & Opsahl, 2023, s. 83). På festivalen, blir kategorisering en positiv opplevelse, og noe av årsaken til dette kan tenkes å ha en sammenheng med at man selv har valgt hvilken kategori man skal være del av. De frivillige melder seg selv til å tilhøre kategorien frivillig, og i den prosessen velger de også hvilken underkategori de ønsker å være en del av. De får dermed makten til å selv bestemme hvorvidt de ønsker å være del av en gruppe og hvilken av gruppene det skal være. Å få en T-skjorte kan sees på som et symbol for noe man selv har valgt. Grupperingen skjer på grunn av en felles interesse og et felles engasjement, ikke kun basert på at du er "innvandreren".

Laura forklarte også at T-skjortene hjalp henne med å komme i kontakt med gjestene på festivalen, noe hun opplevde som spesielt positivt:

"T-skjortene var fantastisk, som rosinen i pølsa, for det gjorde også at folk hadde respekt for oss (...). Og jeg følte meg nesten litt som politi, fordi folk så oss komme og flyttet seg på grunn av T-skjortene. Det var masse latter og publikum som ville spandere øl for eksempel, men da sa jeg at jeg var på jobb og ikke kunne drikke noen øl. Sånne ting var koselig."

Laura forteller at T-skjortene hadde en symbolsk effekt, ikke bare blant de frivillige, men også overfor publikum på festivalen. Det å være tilstede på området med T-skjortene på gjorde at flere viste respekt for de frivillige og satte pris på jobben de gjorde. T-skjortene hadde en verdi både fordi de skapte en gruppefølelse og et samhold blant de frivillige, men også fordi de bidro til at de ble synliggjort blant gjestene på festivalen.

Laura forteller også at hun fikk tilbud om å få spandert en øl av gjestene, men at hun takket nei siden hun var på jobb. Det blir derfor også tydelig at hun tar oppgavene hun har som frivillig på alvor, og legger en stolthet i det faktum at hun ikke er på festivalen som en vanlig gjest. Hun har en funksjon som er viktig og kan dermed ikke kose seg med en øl i likhet med gjestene.

Som innvandrere kan man bli kategorisert med andre personer med samme bakgrunn og derfor også behandles ut fra en stereotypi som finnes (Golden & Opsahl, 2023, s. 83). Dette er noe som kan oppleves som begrensende og urettferdig. På festivalen blir alle frivillige kategorisert som en del av de andre frivillige, og det kan tenkes at det å kategoriseres på den måten er noe som kan oppleves som forskjellig fra den dagligdagse kategoriseringen flere innvandrere kan oppleve.

6 Veien videre

Festivalfrivillighet skiller seg på flere områder fra andre former for frivillighet som gjerne blir vist til når det er snakk om integrering gjennom frivillighet. Eksempelvis snakker flere av mine informanter om å ha deltatt på ulike aktiviteter i regi av Røde Kors og andre organisasjoner. Disse arrangementene gjentas ofte over tid, og benyttes gjerne av informantene som et fast møtepunkt. Festivalfrivillighet er en form for frivillighet som varer i kun noen dager, og kan for mange oppleves som å være over like fort som det begynte. Likevel kan deltakelsen være med på å forme hvordan man går videre i integreringsprosessen etter festivalen. Jeg har tidligere vist til verdien av *svake bånd* som en styrke i integreringen. Det er også slik at vi mennesker har et behov for å eksistere i grupper og kjenne *sosial varme* i nære relasjoner (Tjora, 2018a, s. 30-31). Derfor er det viktig å også se på verdien av å etablere langvarige og nære vennskap i en ny by som del av integreringsprosessen. Dette er personer som kan utgjøre det som blir *primærgruppen* til individet, som også er viktig for å kjenne tilhørighet over tid (Tjora, 2018, s. 30-31). Festivalen legger til rette for å etablere relasjoner og komme i kontakt med nye personer. Dette kan tenkes å ha en virkning på samfunnet som helhet, også etter festivalen. Man kan derfor trekke linjer til Putnams tilnærming til sosial kapital, da effekten av deltakelsen kan tenkes å påvirke informantenes helhetlige tillit til samfunnet de er blitt en del av (Portes, 2000, s. 3).

I dette kapittelet skal jeg se på hva informantene satt igjen med etter festivalen, og hvordan frivilligheten på Pstereo kan brukes i informantenes videre integrering i samfunnet. For å gjøre dette skal jeg ta i bruk temaet "festivalens betydning", med undertemaene "arbeidserfaring", "tilhørighet i byen" og "etterfesten". Ved knytte dette opp mot Putnams teori om sosial kapital, identitetsteori og nettverksteori skal jeg forsøke å besvare forskningsspørsmål 3:

Kan deltakelse som frivillig på festival bidra til innvandreres videre integrering i samfunnet?

6.1 "Jeg har ikke jobbet før"

Arbeidet på festivalen var for flere av informantene en mulighet til å få arbeidstrening, og for noen var dette deres første møte med å være i arbeid. For andre var det et møte med annet type arbeid enn de tidligere har gjort. Dette belyses i undertema "arbeidserfaring". Det å være tilstede på festivalen gav informantene en følelse av at de ble bedre kjent med byen gjennom å gjøre konkrete arbeidsoppgaver. Det å være i prat med andre frivillige og føle at de bidro til et arrangement som har betydning for byen, forklares som elementer som påvirket følelsen av å bli integrert.

Aya fra Midtøsten har tidligere aldri vært i jobb, men ser for seg at hun kommer til å begynne i arbeid når hun er ferdig med introduksjonskursene på TROVO:

" (...) Jeg har ikke jobbet før, jeg har vært hjemme og passet barna mine. Men jeg trenger å prøve hvilken jobb jeg skal ha og få erfaring med jobb. I framtiden skal jeg jobbe, men jeg ville starte nå. Det var veldig koselig, fordi jeg liker å jobbe"

Her forklarer hun at årsaken til at hun ikke har vært i jobb tidligere handler om hvilke muligheter hun har hatt. Grunnen til at hun ikke har arbeidet skyldes ikke manglende interesse for å være i jobb, men at muligheten ikke har vært der. Siden hun aldri har jobbet før, har hun ingen tidligere erfaringer som kan hjelpe henne med å finne ut hva hun kan tenke seg å jobbe med. Hun forteller at det var fint å få muligheten til å teste å være i en jobbsituasjon og få erfaring med ulike typer jobber. Som frivillig fikk hun prøvd seg i en jobbsituasjon hvor hun måtte kommunisere med publikum og gjøre spesifikke oppgaver på en gitt måte. Hun sier også at hun liker å jobbe, noe som tyder på at arbeidstreningen hun fikk som frivillig var en positiv opplevelse, og gav henne en følelse av at jobb er noe hun kan trives med. Det kan derfor sies at hun i jobben gikk gjennom en slags *identitetsreise* hvor hun fikk se seg selv som en person som både mestrer å være i arbeid, men også liker å jobbe. På festival kan man få arbeidserfaringer som kan gi et innblikk i ulike jobber. Her kan frivillig arbeid på festival skille seg både fra andre typer frivillig arbeid og fra det ordinære arbeidslivet. Festivalfrivillighet er en lavterskel mulighet til å teste ut ulike arbeidssituasjoner, uten å måtte forplikte seg for lengre tid.

" (...) De første gangene tok jeg mye feil, men det gikk bra for jeg lærte etter hvert."

Her forteller Aya om da hun først kom på jobb som frivillig hvor alt var nytt og at hun ikke hadde noen tidligere erfaringer med liknende arbeid. Hun forteller at hun ikke kjente til oppgavene hun gjorde, og som følge av dette gjorde hun også feil i begynnelsen. Det kan likevel tolkes som at arbeidsmiljøet var trygt og gav rom for å gjøre feil, da hun selv sier at hun lærte etter hvert og at feilene ikke opplevdes som alvorlige.

I løpet av frivilligarbeidet ble Aya også satt til renovasjonshåndtering. Det er vanlig at de frivillige blir flyttet rundt på forskjellige oppgaver dersom det er større behov for bemanning i en annen gruppe, noe som også skjedde med Aya og gruppen hun opprinnelig jobbet i. Hun fortalte at hun var litt skeptisk da hun skulle plukke søppelet som lå rundt omkring på festivalområdet. Noe av grunnen til dette er at personer som jobber med søppelhåndtering blir sett ned på der hun kommer fra. Hun ble derimot positivt overrasket over jobben når hun først satte i gang:

"I Norge var alle snille og tenkte ikke dårlige ting som personer som kaster søppel, som skiller seg fra hjemlandet mitt. Da jeg så mennesker som jobbet med søppel, så tenkte jeg at det gikk bra og det gjorde meg glad."

Hun erfarte at jobber som hun tidligere har hatt negative tanker om, ikke nødvendigvis var slik hun hadde sett for seg. Denne erfaringen åpnet muligens også for hvordan hun ser annerledes på hvilke jobber som i framtiden kan være aktuell for seg selv. Hennes forklaring av sitt syn på det å jobbe med søppel kan tolkes som at hun hadde kategorisert denne typen arbeid som en *identitetstype* hun selv ikke identifiserte seg med. Da hun så denne jobben i en annen kontekst, endret også hennes syn på hvilke typer personer som gjør en slik type arbeid. Hun gikk fra å ikke kunne tenke seg å hjelpe med søppelhåndtering og ha et negativt syn på de som jobber med det, til å ha det hyggelig i en slik jobb. Berger og Luckmann beskriver hvordan identitetstyper er kontekstuelle, og måten vi kategoriserer andre mennesker kan derfor også endre seg i en annen kontekst (Berger & Luckmann, 2018, s. 174) Dette er noe vi kan finne i Ayas beskrivelse av at jobben på Pstereo endret hennes syn på å jobbe med søppel.

6.2 Prøve nye jobber

Som nevnt tidligere har Roy fra Midtøsten opprinnelig utdanning innenfor teknologi, og Juan fra Latin-Amerika utdanning innenfor juss. Det er ikke sikkert de kan jobbe videre innenfor sine utdanningsområder når de er ferdig med introduksjonskurset. Det var derfor nyttig for dem å få nye arbeidserfaringer, noe de fikk som frivillig på festivalen. Roy forteller om sin erfaring:

"(...) Jeg dro for å lære mer ord og snakke med folk mer. Og se hvordan vi kan få jobb, som å jobbe som bartender, billetter og lage vafler på kjøkkenet. Vi fikk prøve nye jobber og gjøre nye ting."

Muligheten til å teste ulike jobber og se seg selv i en annen arbeidssituasjon vises til som noe spesielt positivt med å være frivillig. Muligheten til å komme kun en dag eller to for å teste en ny type jobb kan være vanskelig å finne ellers i hverdagen. Juan fortalte også at deltakelsen åpnet øynene hans for nye typer jobber:

"De lager alt, setter opp scenen, lys, kabler og pynten. (...) jeg vil også gjøre noe som dette, (...) og jeg tenkte kanskje jeg også kunne jobbe med det i framtiden."

Ved å se jobbene som ble gjort på festivalen, ble Juan inspirert til å se etter jobber han ikke nødvendigvis hadde tenkt at finnes. Det er også tydelig at han som frivillig opplevde at disse jobbene er noe han både er i stand til å gjøre, men også kan trives med å gjøre. Både Roy og Juan fikk som frivillig et innblikk i hvordan det var å jobbe på en annen måte enn de tidligere har gjort, og det kan tenkes at de fikk et litt klarere bilde av hva slags jobb de kunne trives i videre. Det kan være vanskelig for innvandrere med høyere utdanning å finne jobber som er relevante for deres utdanning og arbeidsbakgrunn (Fossland & Aure, 2011). Det å utforske andre jobber vil derfor også være nyttig for å se etter hvilke muligheter som finnes utenfor sitt fagfelt. Som Wang (2021) beskriver, kan immigranternes opplevelse av endring i sosial kontekst oppleves som dramatisk. Juan og Roy har begge gått fra en status som personer med høyere utdanning og jobb som reflekterer utdanningen de har tatt. Her i Norge har de ikke lengre den samme muligheten til å begynne i jobber de er kvalifisert til. Det kan dermed tenkes at deres syn på egen identitet er i endring. Ved å være i en arbeidssituasjon som likner på den de kan ende opp i, kan de se på de sosiale handlingene de opplever tilhører disse situasjonene (Wang, 2021). Dette kan føre til at det blir lettere å se for seg framtiden i Norge.

En viktig del av å være på jobb er det sosiale rundt jobben. Når man er med som frivillig har man flere pauser i løpet av dagen som legger til rette for at man skal bli kjent og oppleve tiden som hyggelig. I intervjuet med Eva påpeker hun hvordan opplevelsen av å ha pauser mellom arbeidet var en viktig del av å kjenne tilhørighet og samhold i løpet av festivalen:

"vi har en pause sammen og spiser litt sammen og det er så koselig og man hører musikk og det gjør det hyggelig"

I løpet av dagen får de frivillige pauser sammen der de får servert mat. Her samles alle i et stort spiseområde, og det kommer fram at dette kan være en fin mulighet til å bli bedre kjent. Informanternes opplevelser med både arbeid og pauser kan bidra til flere

former for nye erfaringer, både praktisk og sosialt. Det fortelles om et sted hvor man får muligheten til å teste nye ting, som man tidligere aldri har gjort, og at det føles trygt at man ikke nødvendigvis mestrer oppgavene på første forsøk. De sosiale pausene, hvor de spiser mat og hører musikken i bakgrunnen, bidrar også til et arbeidsmiljø som oppleves som trygt og inkluderende. Dette er ting som kan være med på å legge til rette for tillit mellom de frivillige. Langtidseffekten av dette kan strekke seg utover dagene man er med som frivillig på festival, slik Putnam beskriver hvordan enkle tillitsvekkende handlinger kan ha en effekt på samfunnet som helhet (Portes 2000, s. 5).

6.3 Bli kjent med byen

I tema undertema "Bli kjent med byen", fortelles det om å være en del av det som foregår i lokalmiljøet, og hvordan det å være en del av å bidra til det som skjer i byen kan gi en tilhørighetsfølelse. Det å være del av bylivet forklares som en mulighet til å knytte nye bekjentskaper, som kan være nyttig for å finne informasjon om systemer og normer i samfunnet.

" (...) Hvis du går i byen og det er en stor fest eller festival som Pstereo eller noen andre ting og du blir sånn "hæ hva er det" og du vet ikke hva det er... Da føler du at du ikke bidrar i byen, men når du blir kjent litt og du snakker med folk (... Så vet du) hva det er og hva folk gjør i Trondheim. Jeg tenker at det er viktig."

Her forteller Eva om hvordan det å ikke føle seg som en del av byen kan skape en følelse av manglende tilhørighet. Videre viser hun til hvordan deltakelsen som frivillig kan skape en følelse av å bidra i byen, noe som igjen kan gi en større tilknytning og tilhørighetsfølelse. I sitatet over fremkommer det at å være med som frivillig gir en mulighet til å komme i prat med andre personer, noe som er viktig for å føle at man hører til. Dette er også noe Ariana og Elena fra Ukraina forteller:

"det er veldig vanskelig å møte folk sånn bare på gata. Og hvis du ikke driver med noe, noen aktiviteter, så kan du ikke bli kjent med nye venner, så jobb hjelper oss veldig. Det er annerledes og nye opplevelser, fordi det var første gang vi jobbet frivillig noensinne og siden vi vet at i Norge så er det veldig viktig å jobbe frivillig så bestemte vi oss for å prøve og vi ville gjøre noe nyttig... Eh for samfunnet og selvsagt også for å bli kjent med nye venner..."

Her forteller Ariana hvordan festivalen åpnet for å komme i prat med lokalbefolkningen på en naturlig måte. Hun trekker også fram at frivilligheten er en viktig del av det norske samfunnet. Å jobbe som frivillig var en måte å bli bedre kjent med den frivillige kulturen, som også bidro til å få nye bekjentskaper. I dette kan man altså tolke at frivilligheten har en dobbelt betydning. Man bidrar til å bli bedre kjent med samfunnet gjennom å gjøre aktiviteter som er del av kulturen, og får muligheten til å bli kjent med enkeltpersoner som kan gi en inngang inn i samfunnet som ellers kan være vanskelig å få tilgang på. Festivalen kan derfor sees på som en slags sosial nøkkel. Gjennom en felles aktivitet får de frivillige en arena hvor det er mer sosialt akseptabelt å komme i prat med lokalbefolkningen. Festivalen blir som Tjora beskriver; "et frirom innad i samfunnet, hvor hverdagslige normer og regler for hva som er lov legges til side" (Tjora, 2018a, s. 45). Likevel er det samtidig en slags innføring i den norske kulturen, nettopp fordi

frivilligheten er noe som anses som en viktig del av det å delta i det norske samfunnet. Derfor vil festivalen gi et innblikk i lokal kultur.

I intervjuene kommer det fram at flere av de frivillige knyttet bekjentskaper til lokalbefolkningen. Allerede under festivalen fikk de gjennom disse nye bekjentskapene informasjon om normer, regler og muligheter man kan ha i lokalsamfunnet. Dette forteller Ariana fra Ukraina:

"...(Vi) kommuniserte mye med de andre der og fant ut av litt ting som vi bare kan spørre nordmenn om, så det var veldig mye nyttig informasjon fra dem"

Sitatet viser til at muligheten for å komme i kontakt med nordmenn på en naturlig måte åpnet for å stille spørsmål om ting som kun nordmenn kan gi svaret på. Som Tjora viser til, kan flere innvandrere oppleve at det er lettere å komme i kontakt med lokalbefolkningen dersom de deltar i interaksjonsritualer som bærer preg av *kollektiv jubel*, hvor hverdagslige normer og regler blir satt til side (Tjora, 2018a, s. 45).

Elena og Ariana forteller om kontrasten mellom muligheten til å komme i kontakt med lokalbefolkningen på festival, sammenliknet med hverdagen. Haaland og Wallevik beskriver hvordan *portvoktere* er viktige for å gi videre innganger i samfunnet. Portvoktere er nøkkelpersoner som sitter på kunnskap og nettverk som kan gi videre inngang i samfunnet. Frivilligheten er for mange en fin arena for å gjøre seg kjent med slike portvoktere. Portvoktere og svake bånd er personer som kan gi en unik inngang til sosial kompetanse. Portvoktere skiller seg noe fra svake bånd, da de også kan bli langvarige relasjoner som man drar nytte av over tid (Haaland & Wallevik, 2016, s. 184).

Det er tydelig at festivalen bidrar med elementer av det informantene ser på som viktig for egen integrering, og som flere av dem ikke får tilstrekkelig mulighet til gjennom introduksjonsprogrammene. Eva, som er i Norge på grunn av en doktorgradsstilling, er ikke en del av introduksjonsprogrammene. Derfor blir det viktig for hennes del å finne arenaer hvor hun kan bli kjent med lokalbefolkning og kulturen utenom programmene som er skreddersydd for nyankomne innvandrere. Putnams teori om sosial kapital, og ideen om dens virkning i integreringsdebatten, gjelder også personer som Eva. For at hun skal ha tillit til samfunnet rundt seg, vil det være viktig for henne å finne arenaer som legger til rette for dette.

6.4 Savnet etter festivalen

I samtalene med de frivillige kom det fram flere refleksjoner rundt tiden etter festivalen. Dette er noe som belyses i undertema "etterfesten". I etterkant av festivalen arrangeres det en etterfest hvor de frivillige og ansatte møtes. Her serveres det drikke, det foregår ulike aktiviteter og det holdes noen korte taler som takker de frivillige for arbeidet. Laura fortalte om etterfesten som en del av den totale opplevelsen:

"For meg var det mye savn og jeg hadde mye jeg ville snakke om. Og jeg kunne tenke på nytt over hvor fantastisk det var."

Her forteller hun at det å delta på festen åpnet for at hun kunne treffe igjen personer hun hadde jobbet med og snakke om opplevelsene. Etterfesten holdes en uke etter festivalen, og det kan virke som at Laura følte på et savn i etterkant av opplevelsen. Muligheten til å treffes for å reflektere rundt det hun hadde vært med på, var noe hun så som en positiv del av totalopplevelsen. Tjora (2018a) beskriver hvordan festivalgjengere kan kjenne frydefull lengsel til neste års festival, like etter festivalen de har deltatt på tar slutt. Flere deltakere sitter på en festivalkompetanse som gjentas år etter år. Den følelsesmessige tilknytningen og tilhørigheten festivalgjengere har til festivalen, vil også smitte over på de som opplever å være i situasjonen for første gang, siden festivalen i seg selv fungerer som et interaksjonsritual (Tjora, 2018a, s. 61). Dette kan forklare noe av savnet Laura beskriver, da hun har vært med på et interaksjonsritual som bærer preg av sterke følelser knyttet til ritualet i seg selv, som Tjora også beskriver ved å vise til Randall Collins begrep *emosjonell energi* (Tjora, 2018a, s. 62). Tiden etter festivalen bærer for Laura preg av et savn og ønske om å mimre tilbake på deltakelsen som frivillig. Også Juan fra Latin-Amerika kunne fortelle at han savnet festivalen og at opplevelsen han hadde som frivillig er noe han liker å snakke om:

"Jeg har brukt mitt bånd siden festivalen, men mistet det nå nettopp. Men det har vært veldig fint fordi når de har sett det på meg har de spurt hvor det kommer fra og da har jeg fortalt dem om Pstereo og hva jeg har gjort. Jeg elsker det også fordi jeg ble kjent med og fikk snakke med personer i 20-årene som var positive og glade."

Juan forteller at han inntil nylig har brukt festivalbåndet, og at dette har vært et fint utgangspunkt for å starte samtaler med nye mennesker. Det fremkommer at det å bære festivalbåndet har vært positivt, ikke bare for å sette i gang samtaler med nye mennesker, men også fordi det har fungert som en påminnelse om tiden som frivillig og opplevelsene han hadde. Festivalbåndet ble for han et symbol på en opplevelse han hadde vært del av, men også et virkemiddel for å sette i gang samtaler i tiden etter festivalen. I forbindelse med at han forteller om dette, mimrer han også tilbake til da han var frivillig og omringet av personer som var positive og glade. Det er tydelig at denne delen av opplevelsen var spesielt viktig for Juan.

6.5 Langvarige vennskap

Dobbelt så mange innvandrere som nordmenn opplever ensomhet. Mangel norske kontakter og jobb har blitt knyttet til dette (Fyrand, 2005, s. 72). Sosial isolasjon og mangel på sosiale nettverk blir brukt som en forklaring på helseplager (Fyrand, 2005, s. 82). Det å finne arenaer som åpner for å knytte nye og langvarige sosiale bånd vil derfor være viktig for innvandrere som kommer til Norge. Eva fra Nederland fortalte hvordan hun så på etterfesten som en mulighet til å knytte langvarige bånd med de hun jobbet frivillig sammen med:

"Og ja, det var godt og jeg likte godt etterfesten. Fordi, det er alltid godt hvis du blir kjent med nye folk så.. Hvis det er bare en dag og man ikke snakker igjen så blir det sånn ja det var fint, men.. Men siden det også var en fest etterpå så var det en andre mulighet til å bli kjent"

Hun forteller her om at det å kunne møtes flere ganger gjør det enklere å etablere bekjentskap som kan vare over tid, og at etterfesten kan ha denne funksjonen dersom man har vært frivillig. Hun forteller videre om at hun gjennom muligheten til å møtes en gang til fikk en venninne som hun fremdeles har i dag:

"Jeg var også så glad fordi jeg jobbet med en ny venninne. Jeg kjente henne ikke fra før, men etterpå ble vi venner"

Eva og venninnen hadde jobbet frivillig sammen en kveld på festivalen og kommet godt overens. Eva forklarer at det å på egen hånd avtale å møtes på nytt for å bli bedre kjent kan være litt vanskelig å gjøre. Men siden de begge skulle på festen, fikk de mulighet til å bli bedre kjent. Dette gjorde at de fikk etablert ny kontakt, som har resultert i et vennskap. Nære venner kan være viktige for å få en følelse av et stabilt og permanent nettverk, og disse personene kan bli del av menneskets primærgruppe (Tjora, 2018, s. 30-31). Dette kan sies å være en viktig del av å finne sin sosiale tilhørighet i et samfunn.

Det å etablere nye vennskap er en viktig del av integreringen. Det å bli kjent med personer som over tid kan invitere til ulike aktiviteter har også en stor verdi. Sammenhengen mellom nettverk og helse er noe som har blitt forsket på, og det er gjort funn som viser til at manglende integrering kan føre til sykdom. Det å finne personer man kan etablere en sosial relasjon over tid vil derfor for mange også kunne være helsefrembringende (Fyrand, 2006, s. 72). Fyrand (2006) viser til *portvoktere* som skal fungere som en inngangsdør til det norske samfunnet. Disse personene kan også kalles vennekontakter som kan invitere med på andre sosiale sammenkomster. Dette kan ha stor verdi, noe som kom tydelig fram i intervjuet med Aya og Roy:

"Ja, det er veldig viktig, hvis du kjenner nye folk kan du bli venner, så dere kan snakke sammen, drikke kaffe og gå tur."

I sitatet over forteller Roy om at noe av motivasjonen for å bli med som frivillig var å muligens kunne komme i kontakt med nye mennesker, siden han ikke kjenner til så mange fra før. Det å skaffe seg nye venner var derfor et håp han hadde i forkant av festivalen, da det kan åpne for flere sosiale muligheter etter festivalen. Også Aya reflekterte rundt hvordan det å få en ny arena for å bli kjent med nye mennesker var positivt:

"Vi har mye ledig tid, så vi trenger venner som vi kan gjøre sosiale aktiviteter med. (...) Det er viktig for meg å treffe nye venner, for jeg blir bedre på norsk og kjent med kulturen."

Her forteller Aya at det å treffe venner som hun kan være sosial med er viktig for å fylle dagene. Hun viser til at hun i hverdagen har ledig tid, og forklarer at det å fylle denne tiden med venner også kan hjelpe henne med språklæring og å lære å kjenne kulturen. Å finne nye, varige vennskap kan være positivt for å utvide eget nettverk. Gjennom sterke relasjoner med andre, kan man også kan få mulighet til å knytte relasjoner gjennom hverandres nettverk (Granovetter, 1973, s.1361). For å få et større sosialt nettverk kan derfor det å knytte sterke bånd til nye personer være en ressurs.

Aya fortalte så at hun ble kjent med folk og traff nye venner underveis som frivillig:

"Ja jeg likte det. Fordi jeg traff nye venner, vi snakket med hverandre. Også likte jeg å høre musikken og jeg likte stedet."

Hun forteller at hun traff nye venner og at det å være tilstede på festivalen hvor det spilles musikk i bakgrunnen mens man jobber sammen, var en positiv opplevelse. Det kan derfor tenkes at noe av festivalstemningen som har blitt nevnt tidligere bidro til å legge til rette for å møte nye venner på en ny måte. Dette åpnet for en annen tilnærming til prosessen rundt å bli kjent enn hvordan man ville gått fram i andre situasjoner.

Å oppsøke arenaer som kan gi tilgang til nøkkelpersoner som kan invitere til arrangementer i nærmiljøet, vil også være viktig for å kjenne en langvarig tilhørighet i byen. Den norske tilnærmingen til integrering baserer seg i stor grad på Putnams forståelse av hvordan sosial kapital kan ha en positiv effekt på samfunnet som helhet. Derfor legger også introduksjonsprogrammene vekt på tillitsbyggende aktiviteter (Haaland & Wallevik, 2016). Det fremkommer likevel i flere av intervjuene at mine informanter kan føle mangel på sosiale relasjoner de kan ha over tid, og at dette er noe de er på utkikk etter. På festivalen forteller de at det var enkelt å komme i kontakt med lokalbefolkningen på en annen måte enn i hverdagen. Flere forteller at de har etablert vennskap som resultat av deltakelsen som frivillig på festivalen. Dermed kan man også tenke at festivalen gir mulighet til å bli kjent med personer som kan være både svake og sterke bånd, noe som kan bidra til økt tilhørighet og tillit til samfunnet utenfor festivalområdet.

7 Konklusjon

Jeg har gjennom de tre analysekapitlene brukt det empiriske materialet til å forsøke å besvare oppgavens forskningsspørsmål. Hensikten med masteroppgaven har vært å undersøke innvandreres erfaringer med å delta som frivillig på festival, og hvordan festivalfrivillighet kan bidra som en integreringsarena inn i det norske samfunnet. Intervjuene har gitt innsikt i hvilke aspekter informantene anser som sentrale i aktiviteter knyttet til integrering. De har også gitt innblikk i hvordan festivalen skiller seg fra andre arenaer for integrering. Dette har vært med på å skape en bedre forståelse av hvilke elementer festivalen kan bidra med i integreringsarbeidet. Ved å analysere informantenes fortellinger og refleksjoner har jeg vist til hvilke aspekter de anser som spesielt viktig, og hvordan deltakelsen som frivillig på festivalen opplevdes for informantene. Jeg vil i dette kapittelet oppsummere hovedfunnene fra studien i lys av analysen, og med det besvare problemstillingen: *Hvordan kan festivalfrivillighet bidra til integrering i det norske samfunnet?* Avslutningsvis vil jeg reflektere rundt oppgavens bidrag til forskningsfeltet og tanker om videre forskning.

7.1 Språk

Analysekapittel 1 så nærmere på hvordan deltakelsen på festivalen kan bidra til språklæring og på betydningen språk kan ha for individet. Dette var utgangspunktet for å besvare forskningsspørsmål 2: *Opplever innvandrere som deltar som frivillig på festival at det bidrar til språklæring, og i så fall på hvilke måter?*

Et av hovedfunnene er at festivalen gir en mer uformell og naturlig setting for språktrening sammenlignet med mer strukturerte språkkurs og integreringsprogrammer. Informantene forteller hvordan språk og muligheten til å kunne uttrykke seg er tett knyttet til identitetsfølelse. Festivalen skiller seg fra andre arenaer ved å tilby praktiske oppgaver som krever kommunikasjon og samarbeid med ulike mennesker, noe som gir mulighet til en mer realistisk tilnærming til å bruke språket. Informantene forteller at språket på festivalen blir brukt som et verktøy for å utføre arbeid. Dette gir dem muligheten til å øve på norsk i reelle situasjoner, i motsetning til formelle språkkurs hvor språklæringen ofte er mer teoretisk og repetitiv.

Festivalen har også et mangfold av dialekter, noe informantene påpeker som en mulighet til å tilpasse seg ulike måter å snakke og forstå norsk. Det framkommer at dette er noe som er underrepresentert i deres formelle språkopplæring, selv om det utgjør en betydelig del av hverdagen i Norge.

Språklæring vises til som en sentral del av integreringsprosessen, da det påvirker innvandrernes evne til å knytte nettverk, forstå det norske systemet, og føle seg inkludert i samfunnet. Deltakelse som frivillig på Pstereo kan bidra til denne prosessen ved å tilby en trygg arena for språktrening og sosial interaksjon, noe som kan styrke selvtillit og hjelpe dem med å finne sin plass i det norske samfunnet.

7.2 Informasjonsutveksling gjennom bredere nettverk

Analysekapittel 2 så nærmere på opplevelsen av å delta som frivillig på festivalen og tok i bruk sammenligninger fra andre opplevelser for å skape en bedre forståelse av hva Pstereo kan bidra med i integreringssammenheng. Dette ble brukt som utgangspunkt for å besvare forskningsspørsmål 1: *Hvordan opplever innvandrere å være frivillig på festival?*

I analysene fremkom det at hovedforskjellen mellom deltakelsen som frivillig på Pstereo og aktiviteter i regi av andre aktører informantene hadde erfaringer fra, er konteksten for språktrening og sosial deltakelse. Mens eksempelvis Røde Kors ofte fokuserer på strukturerte språklærings situasjoner og møteplasser rettet mot utlendinger, kunne frivilligdeltakelsen på Pstereo tilby en mer uformell og naturlig setting der frivillige jobber sammen med mål om å arrangere festivalen.

Informantene beskriver hvordan frivillighet på festivalen gir tilgang til et bredere sosialt nettverk og muligheter til å knytte kontakter med lokalbefolkningen. Gjennom interaksjoner med andre frivillige kan de lære om byens kultur, utdanningsmuligheter og sosiale aktiviteter, som ikke nødvendigvis er tilgjengelige gjennom mer formelle kanaler. Informantene gav også uttrykk for at festivalen skaper en følelse av tilhørighet fordi den er en del av bybildet og tiltrekker seg både lokalbefolkning og besøkende.

Festivalen fungerer som et "eksperiment" for språklæring og sosiale interaksjoner, der innvandrere kan øve på norsk og knytte nettverk i en trygg setting. Samtidig gir festivalen en mulighet til å utvide forståelsen av det norske samfunnet gjennom interaksjoner med ulike mennesker. Det fremkommer at festivalen gir en følelse av fellesskap og at *svake bånd* til andre frivillige gir verdifull informasjon og ressurser. Med utgangspunkt i analysen kan det derfor sies at Pstereo tilbyr en alternativ og organisk tilnærming til integrering, der frivillige bidrar til et større formål og samtidig opplever personlig vekst. Festivalen gir rom for å utforske egen identitet og sosial tilhørighet, og viser hvordan frivillighet på festival kan være effektivt for å fremme inkludering og sosial deltakelse blant innvandrere.

7.3 Veien videre

Analysekapittel 3 så nærmere på hvordan erfaringene fra festivalen kan bidra til informantenes videre integrering i samfunnet, og hvilke aspekter ved deltakelsen som kan tenkes å ha en betydning for de også etter festivalen er ferdig. Dette ble brukt som utgangspunkt for å besvare forskningsspørsmål 3: *Kan deltakelse som frivillig på festival bidra til innvandreres videre integrering i samfunnet?*

Informantene påpekte at festivalen gav mulighet til å praktisere norsk i en reell setting, noe som var positivt for å erfare mer virkelighetsnære sosiale situasjoner. Festivalfrivillighetens tilgjengeliggjøring av muligheten til å knytte kontakter og bygge nettverk var også sentral. Informantene forklarte at de gjennom samarbeid med andre frivillige, og interaksjoner med festivaldeltakere, fikk tilgang til informasjon og ressurser som ikke er lett tilgjengelig i andre sammenhenger.

Videre fortalte de at festivalfrivillighet gav verdifull arbeidserfaring. Ved å delta i ulike oppgaver og ansvarsområder på festivalen, fikk de innsikt i ulike typer jobber. Dette kan være til nytte når de senere skal søke jobb i Norge. I tillegg bidro festivaldeltakelsen til å skape en følelse av tilhørighet og fellesskap blant lokalbefolkningen. De fortalte om opplevelsen av å være en del av et større samfunn og knytte nye vennskap. Dette kan tenkes å bidra til å redusere isolasjon og fremme den sosiale integreringen.

Jeg fant også at festivalfrivillighet kan bidra til en endring i syn på arbeid og sosial status. En av informantene fortalte om sitt syn på arbeidsroller, og hvordan deltakelsen som frivillig endret hennes oppfatning av disse. Dette kan tenkes å være en erfaring som kan føre til en økt vilje til å delta i samfunnet på ulike måter, og til å søke etter nye muligheter for personlig og profesjonell utvikling.

Informantene forteller om at festivalen gav de arbeidserfaringer og mulighet til å skaffe flere langvarige sosiale bånd. Gjennom språklæring, nettverksbygging og arbeidserfaring fikk informantene mulighet til å utvikle seg både personlig og profesjonelt, noe som kan anses som en ressurs for deres videre integrering i det norske samfunnet.

7.4 Studiets begrensninger

Funnene i oppgaven er basert på et begrenset antall informanter, hvor totalt åtte personer har deltatt i dybdeintervjuer. Derfor kan man ikke si at funnene i studien nødvendigvis er overførbare til andre innvandreres erfaringer fra samme festival, eller lignende festivaler. Likevel sier funnene noe om mine informanters erfaringer. Det kan være grunn til å anta at deres opplevelser kan samsvare med andre innvandreres erfaringer fra festivalfrivillighet. Studiets begrensninger påvirker hvor generaliserbare funnene kan sies å være. Det finnes også flere aspekter ved integrering som det ikke har vært mulighet til å se nærmere på.

7.5 Mitt bidrag og videre forskning

På bakgrunn av oppsummeringen er det grunn til å tenke seg at festivalfrivillighet kan bidra til innvandreres integrering i det norske samfunnet. Ulike aspekter ved opplevelsen kan tenkes å gi økt mulighet til integrering. Den konkrete læringen på festivalen i seg selv kan sees som en ressurs i integreringsprosessen. Det er også elementer ved deltakelsen man kan se antydning til å kunne ha en videre effekt, etter at festivalen er ferdig. Festivalen kan fungere som en midlertidig arena for blant annet informasjonsutveksling, språklæring og sosialisering. Samtidig kan festivalen være et sted som legger til rette for reell arbeidserfaring, som kan være nyttig å ha med seg når man etter hvert skal ut i arbeidslivet, og for å knytte sosiale bånd som varer etter festivalens slutt.

Mine funn kan være et bidrag til å se på nye arenaer som kan tas i bruk og satses på i integreringsfeltet. Jeg ønsker at min forskning kan vise at festivalfrivillighet kan være en attraktiv og nyttig integreringsarena. Integrering gjennom deltakelse som frivillig på festival, kan ha et stort potensial for å bli et godt og samfunnsbesparende tiltak i videre integreringspolitikk.

I videre studier ville det vært interessant å se nærmere på hvordan festivaler kan tilrettelegge for å være en aktør som mer aktivt bidrar til integrering. I tillegg kunne forskning på innvandreres erfaringer med frivillig arbeid blitt koblet opp med lokalbefolkningens erfaringer. Her kunne man sett hvilken effekt integreringstiltak sammenkoblet med lokalt engasjement kan ha på for eksempel synet på integrering hos lokalbefolkningen.

Personer som skal integreres i samfunnet er forskjellige, og det er positivt dersom det tas i bruk flere arenaer som kan bidra til en god integreringsprosess for den enkelte.

8 Referanseliste

- Aasen, K. (2021, 26.08). Klimaflykninger må få beskyttelse. *NRK*.
https://www.nrk.no/norge/_-klimaflykninger-ma-fa-beskyttelse-1.15615675
- Berger, P. & Luckmann, T. (2018). *Den samfunnsskapede virkelighet*. Fagbokforlaget.
- Brede, M., Dahlen, S., Skevik, U. & Sæthre., R. (2022, 15.10). Vi ser det nytter, ikke ta virkemidlene fra oss!, *Adressavisen*.
<https://www.adressa.no/midtnorskdebatt/i/3EEjzv/vi-ser-det-nytter-ikke-ta-fra-oss-virkemidlene>
- Brinkmann, S & Kvale, S (2019). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal Akademisk.
- Fossland, T., & Aure, M. (2011). Når høyere utdanning ikke er nok: Integrasjon av høyt utdannede innvandrere på arbeidsmarkedet. *Sosiologisk tidsskrift*, 131-152.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2011-02-02>
- Fyrand, L. (2005), *Sosialt nettverk: teori og praksis*. Universitetsforlaget.
https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2011082605028?page=83
- Golden, A., & Opsahl, T. (2023). No(r)way? Language Learning, Stereotypes, and Social Inclusion Among Poles in Norway. *Social Inclusion*, 11(4), 80-90.
<https://doi.org/10.17645/si.v11i4.7112>
- Granovetter, M. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*. 78(6), 1360-1380. <https://www.jstor.org/stable/2776392?sid=primo&seq=4>
- Gullikstad, B., Kristensen, G. & Sætermo, T. (2021). Å studere fortellinger om integrering i en lokalsamfunnskontekst: en introduksjon til et komplekst forskningsfelt. *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn*. <https://doi.org/10.18261/9788215042961-2021-01>
- Haaland, H. & Wallevik, H. (2016). Frivillig sektor som inngangsport til det norske. I Johnsen Berit Eide (red.), *På vandring og på flukt. Migrasjon i et historisk perspektiv*. Cappelen Damm.
- Heide, E. (2017). Det norske språkmangfoldet og opplæringa i norsk som andrespråk. *Norsklæreren* 3: 16–27.
- Henriksen, I., Levang, L., Skaar, M. & Tjora, A. (2017). *Vår sosiale virkelighet: En introduksjon til hverdagslivets sosiologi*. Fagbokforlaget.
- IMDi. (2022). Indikatorer for integrering- status og utviklingstrekk i 2022.
<https://www.imdi.no/contentassets/507ec06524674e4ca041a7f920395045/indikatorer-for-integrering-2022.pdf>

Johannessen, L., Rafoss, T. & Rasmussen, E. (2022). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.

Korsnes, O. (2019). *Sosiologisk leksikon*. Universitetsforlaget.

Kulturdirektoratet. (2024, 02.04). Festival i heile landet.
<https://www.kulturdirektoratet.no/web/guest/norsk-kulturfond/vis-artikkel/-/festival-i-heile-landet-heile-aret>

McLeod, B. (1976). The Relevance of Anthropology to Language Teaching. *TESOL Quarterly*, 10(2), 211–220. <https://doi.org/10.2307/3585642>

Meld. St 17 (2023-2024). *Om integreringspolitikken: Stille krav og stille opp*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/0b74b84e746a452eb0b64a88c873a6fe/no/pdfs/stm202320240017000dddpdfs.pdf>

Portes, A. (2000). The Two Meanings of Social Capital. *Sociological Forum* 15 (1), 1-12:
<http://www.jstor.org/stable/3070334>

PROBA samfunnsanalyse. (2019). *Hvordan måle integrering?- Forslag til et helhetlig indikatorsett for måling av integrering i Norge*. Utarbeidet for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).
<https://www.imdi.no/contentassets/c646a66dc8e14af2b4d3efd9ff0d434f/indikatorer-for-integrering.pdf>

Putnam, R.D. (2002). *Democracies in flux*. Oxford University Press.

Sletten, I. & Gjetrang, K. (2022, 30.06). Unge vil ikke jobbe dugnad - festivaler må betale for å få tak i "frivillige". *NRK*.
https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/festivaler-betaler-for-frivillige_-faerre-enn-vanlig-vil-jobbe-dugnad-1.16012133

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder*. Fagbokforlaget.

Tjora, A. (2018a). *Hva er fellesskap?* Universitetsforlaget.

Tjora, A. (2018b). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg). Gyldendal Akademisk.

UDI. (2024). Om UDI: Hvem gjør hva i utlendingsforvaltningen? Hentet 4. april 2024 fra <https://www.udi.no/om-udi/om-udi-og-utlendingsforvaltningen/hvem-gjor-hva-i-utlendingsforvaltningen/>

Wang, Y. (2021). Authenticity of Identity and Second Language Learning. *SAGE Open*, 11(4). <https://doi.org/10.1177/21582440211068516>

9 Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i et forskningsprosjekt om festivalfrivillighet?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i forskningsprosjektet: **Masteroppgave i likestilling og mangfold: Festivalfrivillighet som integreringsplattform.**

I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet handler om hvordan festivalfrivillighet oppleves som integreringsarena. Målet med prosjektet er å få kunnskap om hvordan innvandrere opplever å få informasjon om integreringsmuligheter og aktiviteter i sitt nærområde og hvilke faktorer som motiverer til å delta på disse. Prosjektet skal spesifikt undersøke hvordan deltakerne opplever det å være frivillig på festival. Kunnskapen skal brukes i masterprosjekt i likestilling og mangfold ved NTNU.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU er ansvarlig for prosjektet og professor Turid Fånes Sætermo er hovedveileder ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier. Hannah Thronæs Mackessy er student ved masterprogrammet og har ansvar for gjennomføring av prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I prosjektet vil jeg intervju ca 8-15 personer med innvandringsbakgrunn om deres erfaringer med å være frivillig på festival. Du mottar denne henvendelse fordi du har meldt deg som frivillig på Pstereo-festivalen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at vi gjennomfører et forskningsintervju med deg. Hvis du går med på det, vil jeg gjerne intervju deg i en gruppe med andre deltakere. Sted og tidspunkt for intervjuene avtales slik at det passer best mulig for dere. Intervjuene vil handle om dine erfaringer knyttet til festivalen og din opplevelse av integrering generelt. Jeg tar notater og lydopptak fra intervjuet. Jeg vil ikke bruke navnet ditt og du vil være helt anonym i studien.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst ombestemme deg uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Deltakelse foregår helt uavhengig av offentlige tjenester.

Ditt personvern – hvordan jeg oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun jeg vil ha tilgang på opplysningene, og datamaterialet vil kun oppbevares på en forskningsserver. Navnet og kontaktopplysningene vil erstattes med en kode som lagres

på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Du vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjoner fra prosjektet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes ca juli 2024. Etter prosjektslutt vil datamaterialet slettes, med unntak av helt anonymiserte intervjunotater. Ingen andre enn meg vil ha tilgang til disse, og de vil kun kunne brukes i mine eventuelle fremtidige publikasjoner om tematikken. Materialet vil lagres på en forskningsserver.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandørs personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Student: Hannah Thronæs Mackessy: hannatm@stud.ntnu.no
- Hovedveileder: Turid Sætermo, turid.satermo@ntnu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen av prosjektet som er gjort av Sikts personverntjenester ta kontakt på:

- Epost: personverntjenester@sikt.no, eller telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen
Hannah Thronæs Mackessy

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet **Festivalfrivillighet som integreringsplattform** og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i forskningsintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Innledende spørsmål:

- Alder
- Hvor kommer du fra?
- Hvor lenge har du vært i Norge?
- Hva mener du begrepet *integrering* innebærer?
- Hva skal til for at du skal føle deg integrert/ tilhørighet?

Hva motiverer innvandrere til å ta del i frivillig arbeid?

- Har dere tatt del i frivillig arbeid tidligere?
- Hvorfor/Hvorfor ikke?
- Hvis ja- hvordan opplevde dere det?
- Hvordan opplever dere at integreringstiltak har blitt framstilt?
- Hvor/ hvordan får dere informasjon om ulike integreringsmuligheter?

Hvordan opplever de frivillige arbeidet med festival, og skiller det seg fra andre integreringsplattformer?

- Hvordan opplevde dere å være med som frivillig under festivalen?
- Hva synes dere om arbeidsoppgavene?
- Føler dere at dere fikk muligheten til å bidra?
- Hva kunne blitt gjort annerledes for å sikre en bedre opplevelse?

Føler du at denne opplevelsen kan bidra for din videre integrering i samfunnet?

- Har dere fått noen erfaringer dere kan se for dere vil være nyttige framover?
- Hvordan? På hvilken måte?
 - Ble dere kjent med andre personer i løpet av det frivillige arbeidet?
 - Ønsker dere fortsette å være med som frivillig i andre kulturarrangementer?

- Er det noe dere ønsker å legge til?

